

Any 1

Granollers, 29 de Novembre de 1930

Núm. 10

inquietud

PUBLICACIÓ QUINZENAL D'ESQUERRA

Redacció: Plaça Bestiar, 15

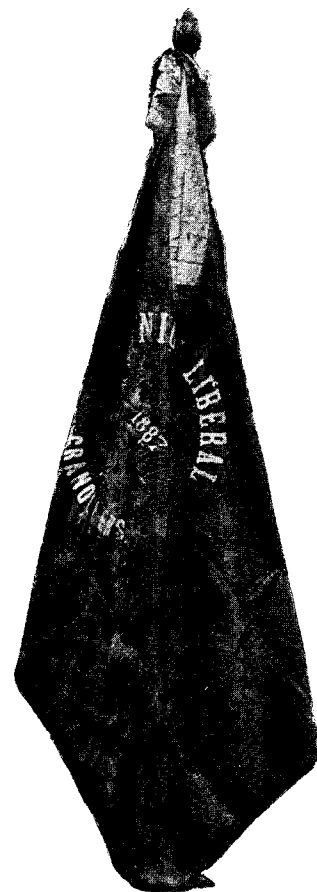
Sortirà els dissabtes

Administració: J. Montaña, 70

Preu de subscripció: 2'50 pessetes semestre

Preu d'aquest número: 40 cèntims

Als fundadors de La Unió Liberal

La Bandera de La Unió Liberal

INQUIETUD vesteix avui, amb aquest número extraordinari, el trajecte de les grans solemnitats. I és que la festa d'homenatge als socis fundadors, que va a celebrar La Unió Liberal, requereix que tots els socis de l'entitat i tots els liberals de Granollers aportem a festa tan simpàtica i justa el nostre reconeixement de gratitud a l'esforç i a l'ideal creador de *nostra llar*. I més especialment els que devem la vida, vida col·lectiva, com el grup que sosté aquesta publicació, nascut dintre la casa, cal que hi corresponguem màximament dedicant-los el present número i posant de relleu la perseverància i els ideals dels que demà honoraran la festa i dels que la seva memòria i el seu esperit perdura en l'obra excelsa i perennal que ens llegaren.

Retem homenatge als que fundaren aquest casal del liberalisme per a defensar-se de la reacció imperant

en aquella època, en que, segons els mots usats per ells mateixos en el seu programa era de necessitat «Garantir la llibertat de l'individu en l'exercici de totsels seus drets inherents a la personalitat humana dintre la legalitat». Tal cosa, si no fos que ells ens han demostrat el contrari amb llur obra, qualificaríem d'impossible.

Honorem, doncs, honorant-nos nosaltres mateixos, aquells homes que portaren a termeels seus bons propòsits de defensa personal, de llibertat del treball i de superació col·lectiva, aixecant, no una bandera de lluita política determinada, sino la bandera del dret, del progrés i de la llibertat, arrencant del jou del servilisme tots els que sentien el goig d'un ideal que s'ofegava entre les aigües tèrboles del clericalisme feudal i no podien més que sucumbir empesos per les ineludibles necessitats de la vida. I aquells herois, re-

dressant-se i donant les mans als més vençuts, crearen una unió, una força, i aixecaren aquest baluard inexpugnable de La Unió Liberal.

INQUIETUD, en dedicar el present número extraordinari als socis fundadors de La Unió Liberal, creu que el millor homenatge és donar a conèixer els texts dels documents sortits de la ploma dels que bregaren en la lluita, on es palesen els nobles sentiments, el pur ideal, el talent, l'encertada orientació i totes les qualitats que, per més que ens enforcessim a descriure-les, no en podríem donar una idea prou clara.

Deixem, doncs, que parlin aquests texts de fa mig segle, i veurem que el millor homenatge ells mateixos se'l retran.

VINS PUJOL

Proveu els Vins, Licors i Xampanyes
d'aquesta casa

Vendes al major i al detall

Carrer de Prim, 5 * GRANOLLERS

CRISTALL * PISA * PORCEL·LANA

Paraments de Cuina
Articles per a Regal

Jaume Mora

Carrer d'En Sastre, 5 ♦ GRANOLLERS
(Sota la Fotografia Bosch)

FLUID ELÈCTRIC

pel servei de Llum, Força i Calefacció

Estabanell i Pahisa S. A.

Centrals hidro-elèctriques a Sant Pau de Segúries i a Camprodón
Reserves tèrmiques a Centelles i a Granollers

Carrer del Rec, 30
Telèfon 126

Oficines a
Granollers

Emporium

Música * Fotografia
Radio i Optica

DISCOS
de totes les marques

Santa Esperança, 10 : GRANOLLERS

GRANJA MARINETTE

PARETS-LLISSÀ

Despatx a Granollers: Carrer de Clavé, 17

**Venda de llet en ampolles
precintades a 70 cènts. litre**

Llet Pasteuritzada
Venda de Pollets

Ous del dia

Servei a domicili

Carrer de Clavé, 17

GRANOLLERS

Els millors assortits en Calçats
d'hivern i en borceguins de regla-
ment per a quotes els trobareu a la

Sabateria Esteve Riera

Carrer de Clavé, 15 : GRANOLLERS

(Al costat mateix de la Granja Marinette)

NUVIS!

No perdeu el temps! No compreu vostre mo-
biliari sens abans visitar la magnífica expo-
sició de **MOBLES** de

LA VALENCIANA

Enlloc més trobareu una tan gran varietat de
paraments ni a preus tan econòmics com a

La Valenciana

Carrer de Prim, 14 :- GRANOLLERS

Per que La Unió Liberal ha de construir un edifici

(Fragment de la Memòria que es publicà quan es projectava bastir l'edifici de La Unió Liberal)

Tot el de l'Univers necessita un punt d'apoi per a aguantar-se, per a no caure; la llei de la gravetat així ens ho demostra. Fins la Terra, aquesta gran esfera que giravolta amb una velocitat esfereïdora, sense que ens en donem compte; fins la Terra, doncs, que en apariència sembla que està suspesa en mig de l'infinit i que, per tant, sense tenir cap puntal visible que la sostingui sembla que hauria d'estabellar-se amb horros estrèpit topant amb els mons coneguts, també té els seus punts d'apoi en la cohesió natural de l'atmosfera i en aquesta unitat i precisió admirables que envolten tot quant ens rodeja i que admirem amb el nom de Naturalesa.

Doncs, si tot, homes i coses, necessita d'altri per a néixer, créixer i desenrotllar-se, també LA UNIO LIBERAL ho necessita, i, per a satisfer aquesta necessitat, per a trobar aquest apoi indispensable, per a no caure en el fons de l'indolent rutinisme, que és la mort de tot pensament, per gran que sigui, va iniciar-se la idea de construir, per compte propi de l'Associació, un edifici, que, al mateix temps que li servís d'apoi per a sostenir-se, per a no caure, li serveixi de baluard des d'on conquerir, moralment sempre, si els temps se li presenten propicis, les consciències, els cervells de la tendre joventut, que es mou i s'agita entorn nostre sense saber on dirigir sa divagant imaginació, i fer que ell sia l'espèl abundant i regenerador de la sembrada que per les idees liberals es féu en aquesta vila, en instituir-se nostra estimada societat. Això per una part; més, si, malgrat nostre desig, els temps porten que la guerra sanyuda i inúcia que a tota hora ens preparen nostres enemics de sempre, prengües les proporcions que desitgen i espaordís nostre nombrós exèrcit, fent-nos fugir a la desbandada, tenir un casal, un redós, un fort on eixplugar-nos i defensar-nos des d'allí amb heroïcitat extremada, perquè no matessin d'un cop i per sempre les idees que tan ufanosa brotada van treient ja fa molts dies de l'arbre sacrossant de la LLIBERTAT.

Utilitats particulars i generals

El pensament primordial que ha de presidir, en portar a cap aquesta empresa, per cert molt atrevida, ha d'ésser la mutua protecció entre els associats, en primer lloc; difondre la instrucció entre nosaltres i els nostres fills, en segon; i, per últim, exercir la caritat entre els nostres conveïns que així ho necessitin. Noti's bé, que si en apariència proposem la caritat, que deu ésser sempre anterior i superior a tot, segons nosaltres hem dit i havem practicat moltes vegades, també ara així ho considerem i en realitat la col·loquem en primer terme, puix tenim present la màxima aquella que diu: «La caritat ben ordenada comença per un mateix», i no és altra cosa que practicar-la, la protecció mutua i la instrucció de nosaltres i dels nostres fills.

Els beneficis positius que en reportarem els associats, són incalculables sots tots conceptes. Primer de tot, coneixença dels

JAUME GUAL

Alcalde de Granollers, que rebé la manifestació que fou el pròleg de la constitució de La Unió Liberal.

companys que professen idees liberals de veritat; relació íntima entre els mateixos per als fins més convenients, així polítics com socials, i instrucció i esplai a la vegada, amb la satisfacció agradable de realitzar i difondre la pràctica del bé entre les classes necessitades sense desemborsos considerables, que tampoc serien permesos a qui, com nosaltres, sols fonamentem en el treball totes les nobles aspiracions.

Que els pobres en reportaran beneficis positius i ben directes ho diuen, fins avui, els torrents de llàgrimes eixugats amb els donatius dels individus de l'associació, i dels que, no essent-ne, ens han ajudat en aquesta humanitària empresa; ho diran demà la munió de benediccions i agraïments que arreu brotaran envers els fins sagrats i generosos que ha demostrat i demostrarà posseir LA UNIO LIBERAL.

Si la beneficència, doncs, és un dels fins primordials de l'associació, no ho és menys l'instrucció que volem que tinguin els nostres fills, per a fer d'ells homes honrats, dignes i lliures, que pensin i obrin per compte propi i que jamai hagin d'estar subordinats a les bestieses d'un atrevit per la seva xerrameca, o sota les urpes d'un dolent hipòcrita que amaga sa traïdoria amb l'instruc-

ció relativa que li donaren i que, perquè ell ja la posseeix, sa avarícia, o ruqueria vanitosa, no li permet que els altres, tant o millor que ell, la posseeixin. Aquest, per tant, ha d'ésser un dels punts que amb més predilecció i amb més preferència ha de mirar l'associació.

El primer projecte de pressupost

En la mateixa Memòria que es publicà en 1889, explicativa de la forma com se podia construir un edifici per compte i servei de l'Associació, de la qual n'hem extractat sols el prefaci, hi és publicat el primer projecte de pressupost.

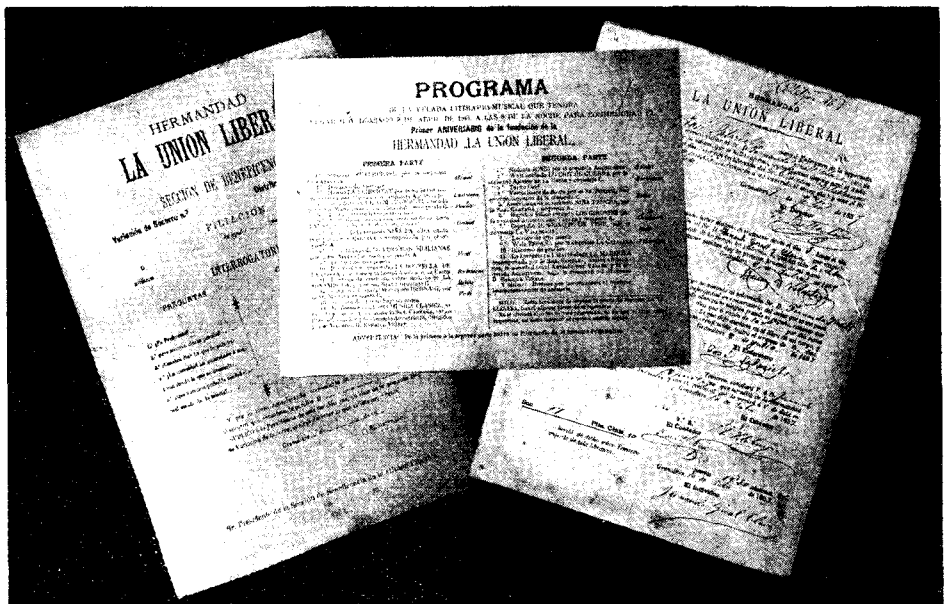
Capital social de LA UNIO LIBERAL 50,000 pesetes.

Amb aquesta quantitat adquirirà el terreny, el tancarà i construirà el teatre i les dependències que siguin possibles fins a gastar-la tota. D'arribar aquest cas, la societat ja comptarà amb fondos propis i sobers per tal de fer tots els anys el que sigui més indispensable.

Pressupost d'ingressos i despeses a comptar de 1891

INGRESSOS	Ptes.
50 funcions anuals de teatre. Calculant a 200 pesetes per terme mig el producte de les entrades i fixant com a lloguer el 10 per cent de taquilla .	1,000
Funcions extraordinàries de quaresma	500
200 socis supernumeraris a 50 cèntims mensuals	1,200
50 altes tots els anys en els mesos de febrer, maig i juny	100
Producte del Cafè	2,000
Total Pres.	4,800
DESPESES	Ptes.
Cens de la propietat, contribucions i segurs	500
Interessos de 1,000 obligacions al 6 per cent	1,500
Amortització mensual de 2 accions, són a l'any	600
Paga del Secretari	1,000
Ball de la Fira	200
Subvenció a les Escoles	1,000
Total	4,800

Queda, doncs, nivellada la quantitat màxima de despeses que tindrà la societat, amb uns ingressos més que probables i que poden augmentar considerablement, així com és indiscutible que les altres han d'anar disminuint.

Facsímils de la primera pòlissa que pagà la germanat de La Unió Liberal, de les fulles d'informació de Beneficència i del programa de la festa del primer aniversari

La Unión Liberal

Motivos que ocasionaron su fundación

El espectáculo hermoso que la asociación La Unión Liberal, primera de esta índole constituida en España, está dando en el día de hoy, es sin disputa alguna, la página mas brillante que formará parte de su historia. Esta gran fiesta, a la que todos hemos contribuido con entusiasmo sin igual a dar realce, es el primer aniversario de su fundación. La Unión Liberal, ese hermoso lema que nuestra sociedad ostenta, da a entender, no sólo a nuestros convecinos, sí que también a España entera, que todas las fracciones políticas liberales de esta nuestra querida villa, están unidas en apretada haz, y, por ende, cobijadas bajo la sacrosanta bandera de la libertad, la cual ondea en nuestro formidable baluarte, como señal de guerra, contra todos los enemigos del progreso, a la par que partidarios acérrimos de la todavía imperante reacción.

No es necesario esforzarse mucho para poner de relieve lo que La Unión Liberal, en un año que lleva de existencia, ha realizado, y seguirá con fe y entusiasmo haciendo en pro de la misma.

Conocido es de todos, que esta Asociación, por su importancia, está llamada a resolver los grandes problemas que puedan presentarse en esta localidad, si el entusiasmo que todos sentimos por ella lo conservamos perenne en nuestros pechos.

La importancia que tiene nuestra sociedad es conocida de todos, aunque de ello digan lo que quieran sus adversarios. También sabemos que no falta quien, temiendo los resultados que la Unión en no lejano tiempo no dejará de dar, se entretiene en hacer propaganda en contra de la misma; pero todo será inútil, por qué tenéis que saber, y de esto no os queda la menor duda, que todas esas personalidades que la combaten, para ver si pueden de esa manera abrir brecha en sus fuertes muros, lo hacen, no por que sus convicciones así lo deseen. ¡Pero, si todos nos conocemos! ¿Qué importa que la combatan en la forma, si en el fondo simpatizan con nosotros?

Hay infinidad de individualidades, a quienes la palabra liberal parece que les ofende. ¿Y sabéis por qué? Por no convenirles esta doctrina política. ¿Hay nada más hermoso, que ver a un pueblo libre de las garras de la reacción?

Para poder una nación adelantar en el progreso de todas las ciencias, es indispensable que disfrute de una completa libertad.

España, si no hubiera sido porqué en el año 1868 supo sacudir el yugo del tirano, y conquistar el lauro de la Libertad, seríamos la Nación más esclavizada e ignorante de Europa.

Sigamos el ejemplo de nuestros mayores, e inculquemos a los que nos tienen que suceder en estas ideas, la prosecución de tal conducta, siendo éste el verdadero camino que les debemos enseñar, para que nuestra patria conserve la libertad, a la par que reconquiste otros derechos, que son los que la colocaran en el puesto correspondiente.

La Unión Liberal es una Asociación que no sólo tiene por objeto el socorrerse mutuamente sus consocios en los casos de enfermedad y otros que puedan presentarse, sí que también es objeto suyo la necesaria protección de todos y cada uno de nosotros.

Además, esta Hermandad se fundó, no para que fuera una de tantas que hay en esta villa, sinó que el objeto principal de su constitución fué para combatir en todos terrenos a esas *honradas masas* del Carlismo, cuya bandera sólo simboliza el crimen y el incendio.

Todos sabéis que la situación política de esta localidad, de algunos años a esta parte, ha sido muy crítica por la inercia y retraimiento de los partidos liberales que no habían dado señales de vida, a la par que el reaccionario iba en grande escala organizándose, hasta el extremo de absorberlo todo y dirigir encubiertas amenazas a todos aquellos liberales tímidos, hasta obligarles a realizar actos públicos de cierta índole para que de esta manera se viera más palpablemente hasta donde llegaba su influencia moral sobre los ciudadanos, que aun siendo muy enemigos de los ideales que esta agrupación profesa, no tenían más remedio para no ser víctimas de sus amañes, que ingresar en las filas de esas masas, que por desgracia del país tan tristes escenas nos recuerdan.

No hay duda que todos lo recordaréis; el carlismo de esta villa es el único que, aprovechando las disidencias de los liberales, ha sabido organizarse y constituir al propio tiempo un Centro Católico, que si bien en el fondo es un banderín de enganche, han sabido en la forma darle ese nombre para que sirva tan sólo de pantalla.

Desde ese Centro, que bien se le podría llamar *Casa de Comercio*, se ha hecho y se sigue haciendo la guerra a todos los liberales, tanto particulares como comer-

cientes e industriales, y muy particularmente a esta Asociación, porque la creen formidable y que en no lejano tiempo no dejará de dar sus frutos. ¿Pueden ellos dudar por un momento que esta sociedad dentro de poco tiene que ser la que con aplauso de todas las personas sensatas y orgullo nuestro, ha de intervenir en todo y por todo en los asuntos de la localidad? No, y mil veces no. Y en tanto es así, en cuanto que ellos mismos lo reconocen, y aquella propaganda tan activa y que en público se hacía para cazar incautos, cesó casi por completo.

El partido liberal de esta villa, ya desde su existencia ha tenido enemigos encarnizados y la prueba de ello la tenéis muy patente. Basta citaros un caso, y lo veréis admirablemente.

En el año 1823, cuando la preponderancia de la reacción lo absorbía todo y nuestra patria estaba sumida y esclavizada por los despóticos Gobiernos que regían los destinos del país, sólo se conocían dos partidos, realista uno, y el otro liberal, aunque de éstos se contaban muy pocos.

Esta población, en aquella fecha, era esencialmente realista, y sólo contaba, con bastante trabajo, una docena de liberales. Pero como los absolutistas no pueden oír hablar de libertad y detestan, pero de corazon, a todos los que profesan estas ideas y son partidarios de la civilización moderna, se reunieron por la mañana del 2 de abril del citado año 1823, en la Rectoría de Llerona, los que llamaríamos los prohombres de la *Santa Causa*, y allí, como quien trata de hacer una obra humanitaria, acordaron, en medio del mayor entusiasmo, asesinar, aquella misma noche, a los pocos pero valientes liberales de esta villa. Atentado que no tuvo efecto por haber tenido noticia los liberales de lo que contra ellos se intentaba, lo que les obligó a prepararse para la defensa, que, aunque poca, hubiera sido tenaz y enérgica, pues dispuestos estaban a jugarse el todo por el todo.

De aquellas fieras del absolutismo de 1823, son hijos los carlistas de hoy. Precisa, pues, que, como los pocos y valientes liberales de entonces, vivamos apercebidos para la defensa, y, en la parte que nos toca, luchemos siempre y a todas horas por el triunfo de la Libertad, madre del Progreso y redentora de los oprimidos.

He dicho.

Granollers, 8 de abril de 1888

(*Treball sense signatura, que fou llegit en la festa del primer aniversari de la fundació de La Unió Liberal*)

Llegiu «Inquietud»

De la festa del primer aniversari

El por qué de La Unión Liberal

Mis queridos consocios:

Cumpliendo el encargo con que se ha servido honrarme la distinguida y celosa Junta Directiva de esta Hermandad, paso a molestar vuestra atención, si bien procuraré sea por brevísimo tiempo.

Uno de los principios que las modernas ciencias han planteado con más brillantes resultados, ha sido el de las asociaciones. Por medio de éstas se han aunado fuerzas dispersas, constituyendo entidades pujantes e inteligentes, las que, aplicadas a la mejora del bienestar social, han sido palancas poderosas para el adelanto y mejoramiento de las sociedades modernas.

Ejemplos mil podrían citarse de asociaciones que llevan brillante vida en los momentos presentes, haciendo el bien, con un fin perfectamente humano, habiendo, muchas de ellas, nacido al calor del entusiasmo de pocos y pobres individuos, desarrollándose, después, de un modo asombroso, gracias a la inteligencia y a la probidad de sus directores. Esos altos y repetidos ejemplos nos los presentan algunas naciones extranjeras, que nos llevan años y años de delantera en el noble y digno camino del progreso. Uno de los más elocuentes es el de la Asociación de Rochdale, nacida en Inglaterra allá por los años de 1830. Fundáronla 15 ó 20 obreros como sociedad de consumo, empezando por pagar una mínima cuota semanal, lo cual les permitió, al poco tiempo, la adquisición de ciertas cantidades de artículos de primera necesidad, los que, consumidos por las mismas familias de los asociados, volvían a convertirse en metálico, que, con el aumento de beneficios, formaban nuevo capital, aumentado también por las cuotas semanales que se seguían pagando. Los demás obreros vieron muy pronto las ventajas que reportaban sus compañeros asociados, ya que éstos adquirirían buenos y sanos artículos alimenticios, a precios ventajosos, al propio tiempo que constituían un capital, y, persuadidos de lo conveniente que era la expresada asociación, ingresaron en ella al poco tiempo, de tal manera, que a los pocos años de haberse establecido, los asociados de Rochdale se contaban por centenares, siendo hoy de millares el número de los mismos. La asociación cuenta actualmente con un capital cuantiosísimo, empleado en almacenes de artículos alimenticios, géneros elaborados en las fábricas de su propiedad, sastrerías y zapaterías, y muchos otros ramos o profesiones necesarias a la vida social. La asociación ha creado también escuelas y bibliotecas para la instrucción de sus socios y de sus familias y hasta casas de baños para atender a la higiene y recreo de los mismos.

Ahí tenéis, mis queridos consocios, un

† Ramon Vendrell

Un dels principals propulsors de
La Unió Liberal

ejemplo de lo que puede y vale la asociación, renunciando a citarvos, por no molestar demasiado vuestra atención, otros y otros, de asociaciones del país citado, así como de Francia, Suiza, Bélgica, Estados Unidos y de otras naciones que marchan a la cabeza de los modernos adelantados.

El principio de asociación puede aplicarse a múltiples objetos de la vida social. En nuestro país se ha dedicado al socorro de enfermos bajo la conocida forma de Montepíos que, generalmente, se han puesto bajo la advocación o patrocinio de una virgen o de un santo, llevando, por tanto, en sí, una idea determinada religiosa.

Las modernas corrientes que consigo trajo la siempre memorable revolución de 1868, infiltraron en nuestro modo de ser social ideas expansivas y de tolerancia, merced a las cuales debían darse, a los sectarios de las distintas religiones positivas, así como a los indiferentes, medios para que, sin abdicar de sus creencias, pudieran gozar de todo lo necesario para subsistir en la sociedad. De esto dimanó la constitución, en distintos puntos, de asociaciones de socorros mutuos, sin lema particularista de ninguna clase, y, entre nosotros, se constituyó, de este modo, la tan conocida y apreciada llamada *La Fraternidad*.

Bastaba esta sociedad a los benéficos fines para que se había formado, y nadie pensaba en la fundación de ninguna otra, hasta que la actitud en que se colocaron ciertos elementos de esta villa, que no es del caso nombrar, hicieron preciso pensar en la constitución de una entidad que, a más del primordial objeto del socorro entre sus constituyentes, viniera a ser un núcleo de resistencia a determinados y solapados ataques contra los liberales. Esta necesidad dió vida a LA UNIÓN LIBERAL.

Todos sabéis que los constantes enemigos de las ideas modernas, amparándose de la asociación que, aunque de carácter liberal, no tienen escrúpulo en utilizar cuando a sus fines conviene, practicando el maquiavélico principio de *el fin justifica*

los medios; todos sabéis, repito, que constituyeron, hace ya algún tiempo, un centro o asociación que, bajo un aspecto sencillamente religioso, no es, en el fondo, más que un elemento de propaganda verdaderamente antiliberal. Es perfectamente indudable que estaban en su completo derecho, los fundadores de dicha sociedad, por lo que, en sus albores, nadie ni nada, con fundada razón, pudo oponérseles; mas, al ir creciendo y logrando importancia, cuando pudo contar como socios a personas que, seducidas por el ideal religioso, no alcanzaron ver el verdadero objetivo de la sociedad; cuando ésta empezó ya a trabajar para hacerse con más y más adeptos, empleando no ya solamente la persuasión, sí que ciertas conminaciones como, por ejemplo, la de indicar a un industrial que si quería que su negocio prosperase, debía forzosamente ingresar en el Centro a que hacemos referencia, previniéndole que, de no hacerlo así, ninguno de los asociados sería asiduo parroquiano de su establecimiento; cuando, de este modo, lograron ver como suyos a muchos industriales y obreros liberales, preciso fué, para evitar que el mal siguiese propagándose, crear un elemento de resistencia. Ya he dicho que a ésto se debió la formación de esta sociedad liberal.

Los que tuvimos la honra de ser fundadores de la misma, sentimos gratísima satisfacción y noble orgullo, al considerar su actual estado, al sonar la hora del primer aniversario de su fundación, y, sobre todo, al considerar el brillante y por demás laudable resultado de su sección de beneficencia. ¿Qué asociaciones, qué entidad, qué corporación de esta villa ha repartido socorros, en tanta cantidad, en el mismo período de tiempo? Con clara voz y alta la frente, podemos decir que ninguna. Y nuestra acción benéfica es tanto más de estimar en cuanto nosotros no preguntamos nunca al desgraciado que necesita ser recorrido si es adepto de tal o cual secta religiosa o política; nosotros no le impondremos tal o cual línea de conducta a seguir más que la de la más estricta moral pública y privada.

Nuestra asociación, dando un alto ejemplo, digno de imitar, no violenta la conciencia de nadie. Es sencillamente un amparo para el desvalido que, siendo intachable en sus costumbres, necesita un auxilio para mitigar su desgracia. Nosotros ejercemos la verdadera caridad, la más santa, la más noble, la más generosa, pues que no se efectúan para ningún fin interesado. Se hace el bien por el sólo placer que se experimenta al hacerlo, y, al obrar así, somos liberales, somos demócratas, más demócratas, ¿quién lo duda? que los hipócritas que ahora han inventado la *Democracia cristiana*. Ha sido en esta villa, y en una velada celebrada no hace muchos días en el Centro de que antes os he hablado, donde resonó, por vez primera esta frase. Un socio del mis-

mo, persona distinguida por su talento e ilustración, leyó un (como todos los suyos) bien escrito trabajo, en el cual, después de tronar contra los que tenemos a grandísima honra ser y llamarnos demócratas, y por tanto ardientes partidarios del progreso en todas sus manifestaciones después de calificarnos de perturbadores de la sociedad y de enemigos sistemáticos de la religión, de la familia y de la propiedad, vino a sacar como consecuencia que los únicos y verdaderos demócratas eran los creyentes de la católica religión.

Rechazamos con toda nuestra alma tales calificativos, al par que negamos la última absoluta afirmación. Nuestra querida asociación es el más propio ejemplo de lo que decimos. En ella se han reunido gran número de liberales y la casi totalidad de los demócratas de esta villa; debería, pues, de ser cierto lo dicho por el señor disertante a quien aludimos, ser perturbadora de la sociedad, enemiga sistemática de la religión, de la familia y de la propiedad. ¡Cuan lejos está esto de ser verdad!

Nosotros, y con nosotros todos los liberales y demócratas del mundo, anhelamos y buscamos la paz entre todos los hombres; somos tolerantes en religión, no enemigos sistemáticos de ninguna, si bien lamentamos y censuramos la mala aplicación que se hace de la doctrina del Crucificado; somos amantes entusiastas de la familia, y respetamos la propiedad porque nunca hemos querido gozar de lo que no es nuestro. Sentimos, sí, un amor ardiente e inextinguible a la libertad más completa, y por tanto, somos partidarios de que los hombres puedan profesar la religión que más les agrade, o ninguna si así les place, exigiéndoles a la par, y de un modo severo, el respeto a las leyes, y, desde luego, a la libertad de los demás.

Ya saben, nuestros enemigos, que no poseemos ninguna de las aviesas pasiones que nos atribuyen; pero les conviene así decirlo para apartar de nosotros a las almas sencillas y buenas, que hoy ellos dominan por medio de la idea religiosa, y que, al calor de nuestras ideas, se convertirían en almas de ciudadanos dignos e independientes, sacándoles de la esclavitud moral en que hoy yacen.

Voy a concluir, y al hacerlo, permitidme dirigiros algunas recomendaciones, que aunque no salgan del más autorizado de entre vosotros, son, no obstante, salidas del corazón y resultado del cariño fraternal que a todos os tengo y de mi amor a nuestra amada asociación. Os encargo, pues, constante firmeza en vuestras convicciones liberales, entusiasmo para el sostenimiento de nuestra Hermandad y en especial para la sección de beneficencia, gloria y orgullo nuestro, y una confianza completa en la digna Junta que con tanto acierto nos gobierna. Sostengamos todos, ahora y siempre, la obra que fundamos hace un año, encarnación de nuestras ideas, y lábaro de redención que lleva escrito el noble lema de LIBERTAD.

He dicho.

RAMÓN VENDRELL

Ultima hora

«Un acontecimiento de aquellos que forman época en la vida de las poblaciones cultas, tuvo lugar ayer noche.

Reunidos en número de unos 400 individuos, la mayor parte de ellos con hachas encendidas, pertenecientes a las varias agrupaciones en que se halla dividido el partido liberal de esta localidad, acompañados de las dos sociedades corales y de las dos orquestas de esta villa, recorrieron varias calles y, al llegar a la plaza de la Constitución, una comisión nombrada al efecto, entregó al Sr. Alcalde un mensaje, firmado por los presidentes de las agrupaciones que a la manifestación concurrían y de la comisión organizadora, PROTESTANDO de la coacción que, de algún tiempo a esta parte, vienen ejerciendo ciertos y determinados elementos, contra la LIBERTAD DEL TRABAJO HONRADO, lema que se hallaba escrito en la bandera de los manifestantes.

Solemne y majestuosa fué la manifestación; ni el más leve desmán, ni la más ligera confusión turbó por un momento acto tan grave, ofreciendo un brillante aspecto, cuando, reunidos en la plaza, la que ocupaba en toda su gran extensión, salió al balcón de la Casa Consistorial el Sr. Vilaburgés, individuo de la comisión portadora del mensaje a la autoridad, dando cuenta, en un correcto y breve discurso, de las frases halagüeñas que para los manifestantes había dicho D. Jaime Gual, y encargando a los allí reunidos se disolvieran pacíficamente, pidió un aplauso para la autoridad que de una manera tan digna los había recibido, aplauso que fué contestado unánimemente al son de las dos orquestas, disolviéndose la manifestación con el orden más perfecto.

La perentoriedad del tiempo nos priva de ocuparnos detenidamente de la trascendencia que para los intereses liberales ha de tener manifestación como la de anoche; consignando, no obstante, nuestra adhesión a tan bello pensamiento con tanto orden realizado, y que por sí solo demuestra la cultura del pueblo que lo ha llevado a cabo.»

(El Congost, 3 d'Abril de 1887)

Nuestro propósito

Altres temps, La Unió Liberal tingué el seu Eco a l'estadi de la Premsa. Heu-vos ací com era encapçalat el primer número del «Eco de La Unió Liberal», sostingut per un grup de socis i regalat als concurrents a les festes de l'Associació.

«Comenzada la obra que se inició al fundarse «La Unió Liberal» cumple a nuestro deber el mantener constantemente sus fines y desarrollar, aunque lentamente, pero con paso seguro, sus propósitos.

Que es atrevida la empresa que nos propusimos lograr, lo reconocemos; pero esperanzados estamos de que hemos de llegar a la meta de nuestros deseos.

«Garantir la libertad del individuo en el ejercicio de todos los derechos inherentes a la personalidad dentro la legalidad» parece de difícil logro en un país tan degenerado de Libertad como es el nuestro, en donde tantas circunstancias impiden su desarrollo progresivo.

Debemos combatir todo cuanto se oponga a este Progreso natural para que así se cumpla la ley de la evolución.

Procuremos que ese pueblo, que la Ley de Sufragio universal le cede la intervención en los negocios del Estado, deje de ser puro servilismo.

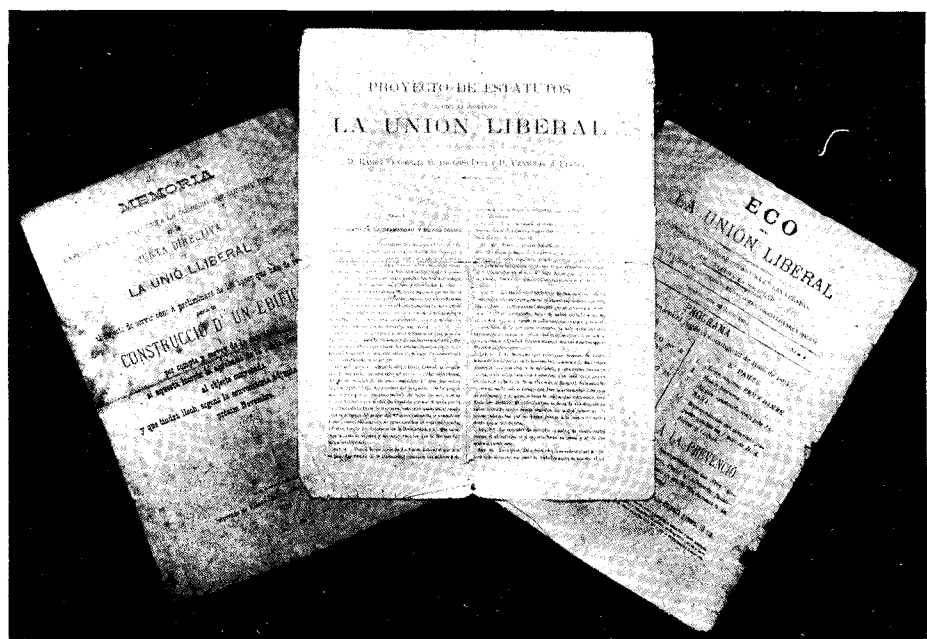
¡Servilismo! factor creado por la ignorancia o la necesidad.

Ilustremos al ignorante; atendamos esa necesidad, y el servilismo desaparece.

A esta obra debemos encaminar todos nuestros esfuerzos.

Demos educación e ilustración al que carezca de ella. Atendamos con comedimento las necesidades del individuo, inculcándole sanas costumbres, y daremos ciudadanos útiles a la sociedad que con conocimientos propios regenerarán a ese pueblo vicioso y corrompido».

Els que combaten una causa rica d'espiritualitat és com si donessin cops de martell a una brasa; en fan saltar fúspires que van a calar foc allí on mai hauria arribat.—GOETHE.

Facsimils del Projecte de Reglament, Memòria per a la construcció de l'edifici social i primer número de «Eco de La Unió Liberal»

La unió fa la força

Poesia llegida pel seu autor en la festa del primer aniversari de la fundació de La Unió Liberal, l'any 1888

¿Heu vist les gotes d'aigua de la pluja, quan, humides i fredes, del cel cauen, el molestes que són, i que no ens plauen perquè pot 'ser que ens deixin tots mullats? Doncs, totes ben unides i aplegades, es tornen rics tresors per nostra vida, puix que en regà els esplets que el pagès cuida, ens deixen llur tresor ans d'anà al mar.

¿Heu sentit els tics-tacs que fa el rellotge, parts del temps d'eixa vida neguitosa, que si acàs esperem alguna cosa, cada un d'ells ens-e sembla que és tan llarg? Doncs, tan sols, tan petits, que tan breus paben units i aplegats fan l'harmonia [ssen, del temps, que és la nit i el dia, fent junts el què és més gran: l'eternitat!

¿Heu vist els maons en rastalleres, esvinçar-se quan són al peu de l'obra i escampats d'ací i d'allà per el manobra, bo i mirant-se'ls ningú no en fa cap cas? Doncs, mireu-los posats uns sobre els altres i amb molt compte ajuntats per el paleta: fan la més gran, més difícil i completa creació que l'enginy pugui donar.

¿Heu vist mai els tipus de l'impremta que, com de ferro brut, escampats trossos, fan pena de mirar, de tan negrosos, sobre tot quan estan empastellats? Doncs, units i apretats en fèrrea massa, fan l'obra més gegant que el món admira, essent amb sa unió, brillant guspira del sol, que torna cec el rat penat.

¿Heu vist els dèbils fils, que tothom trenca quan, sols i desfilats, el vent els porta, i, fins bo i tenint vida, és obra morta i d'ells la gent se'n riu i no en fa cas? Doncs, units i lligats, n'ixen les cordes; doncs, tramats i teixits, n'ixen les teles, i d'aquestes en fan les fortes veles que, airoses, fan cara al vent, al mar.

¡Qué gran, del mar i el cel, és la distància!
¡Qué gran, del dia i nit, la diferència!
L'oxígen i l'hidrògen són l'essència de l'antítesi que hi ha entre el bé i el mal. I, no obstant, mar i cel al lluny se besen; i es besen també així la nit i el dia; i, unit el més desfet, fa l'harmonia que necessita el món per' ésser gran.

Els que ara m'escolteu, tots, heu vist cèn-petits, esquifits... quasi no es veuen, [tims i com de cap «apuro» a ningú treuen, ningú es torba a cullir-lo, si en veu cap.

Doncs, el cèntim, fonament és de l'estalvi; i si, un sol, mai no ha tret de cap «apuro», aplegant-los, arriben a fê un duro, i un duro, treballant, ¡un capital!

¿Heu vist ferros prims, i llargs, i amples; uns curts, altres gruixuts, amb dents i rosconfosos i revolts, com coses tosques, [ques, i que sembla, llur conjunt, que res no val? Doncs, units, combinats i tots en regla, sa harmonia és tan extraordinària, que algun dia podrà, la maquinària, trontollar tot el món, i pesa tant!...

Al món, doncs, tot serveix, si bé s'aplica; consisteix solament en la manera de combinar la cosa més lleugera amb altra que la faci sê el què val; i així, molts de nosaltres, de qui els *tontos* digueren que ens mengem les criatures, havem eixugat ja llàgrimes pures que, ajuntades, n'hi hauria un devassall.

Nosaltres, tan esquerps, que som, ¿qui ho [dubta? l'espant dels rats-penats, perquè som colla, estem aquí reunits i no es trontolla el món, que fa la seva marxa natural; sentim, com sent al món tot quant té vida; cantem, com pugui fer gentil donzella, i exercim la virtut que hi ha més bella; de totes les virtuts la que és més gran.

Nosaltres, sols, tots sols, res no podíem; prô hem fet, amb la UNIÓN, forta estacada per' fer tòrcer el curs a la rierada, com serp que, cargolant-se, es va allunyant. A sa ambició sens mida, hem posat treva, i, comprenent-ho així, vol socavar-la furgant, tal com fa el taup, per a enrunar deixant de cop ben ras el rieral. [la,

Jamai no ho permetem! A l'estacada!
Que faci el riu son curs no ha d'espantar-
I més compte tindrà a respectar-nos [nos, com més ardits i fermes ell ens veurà.
Sa intenció vigilem, que mai no és bona; que el riu, tot bo i besant les salzeredes, el jorn que vé arrauxat, de les arbredes s'emporta fins els arbres de més anys.

Unim-nos, doncs, com els maons i els cèn- [tims; unim-nos, com les llètres de l'impremta; i, tots junts i units, podrem fer frente i farem respectar nostre ideal.
Si, sols i deslligats, hi ha qui ens befa; si, anant cada ú per ell, se'ns desprecia, unim-nos i serem, com ja avui dia, l'espant dels que fem por, per liberals.

ESTEVE GARRELL

DIVUIT ANYS!...

(Poesia llegida en la festa commemorativa de la data del 17 de gener de 1875)

Divuit anys, fent servir del temps les ales, han volat, com si cap n'hagués passat... Encara se sent bé el brunzir de bales i la remor d'aquella atrocitat!

Si a la Vila un record d'allò demano, la venjança em senyala, amb el seu dit, la paret del cafè de *Can Mariano*, segell de les crueltats d'aquella nit.

En aquests divuit anys, ni una vegada s'ha esborrat de vosaltres la visió d'aquell quadro; aquella obra realitzada per la més inhumana inspiració.

El llàpis de Doré, crec, no podria tals fets traslladà al llenç, d'infàmia plens... Hi ha fets que, per la seva fellonia, són indignes de traslladà'ls al llenç.

La Història deurà dur ben pocs paratges que s'hagin, com aquell, de deixà estar. Hi ha fets que, per indignes i salvatges, la Història no els hauria de contar.

Han passat divuit anys... Per anys que colles ferides de l'honra sempre ho són... [rrin No perilla pas que ja mai més s'esborrin nobles odis: primer finirà el món!

Divuit anys que està en l'aire una venjança; que es va contreure un deute que és de sang. No ha mort, ni morirà, no!, l'esperança d'acabà amb fanatismes bruts de fang!...

L'odi, és cert que és passió de les rastres; les persones, odiar-se, és poc decent; més, l'odi envers els monstres i les feres, és un odi molt digne i molt valent.

La Justícia de Déu ja els pans enfora per' satisfer la fam d'odis legals... Aquí, en eixa diada, cada any torna l'amor propi, ferit, dels liberals.

De l'amor propi, doncs, per la ferida, respira Granollers, divuit anys ha; i així respirarà tota sa vida: respirant Llibertat, mai morirà!

Divuit anys han passat: ja vindrà prompte l'hora de liquidà i passar balanç; ja s'acosta l'haver de fê'ls el compte als assassins que es diuen cristians.

En nosaltres tampoc cap any s'esborra el **17** més horrible dels **geners**, i cada any ens treiem, avui, la gorra, saludant, des d'on som, a Granollers.

JOSEP BARBANY
(*Pepet del Carril*)

Gener de 1893

Notes per a l'història de nostra Associació

El 3 d'abril de 1887 es celebrà la primera reunió per a constituir La Unió Liberal. En la mateixa, s'obrí la llista de socis i fou designat president En Isidre Bellsolà i secretari En Josep Cubells.

El primer reglament de l'Associació porta data de 4 d'abril de 1887 i fou registrat en el govern civil de la província el dia 25 d'abril del mateix any.

La primera Junta de govern la constituïren Isidre Bellsolà, Antoni Vilaburgès, Antoni Vila, Josep Ventura, Joan Parramón, Antoni Montaña, Francesc Uyà, Pere Tuset, Pere Llonch, Josep Salarich, Miquel Clot, Josep Cubells i Manuel Font.

Els socis fundadors foren en nombre de 601, segons llista de socis classificats per carreres, arts i oficis, publicada en el reglament de la fundació.

El primer reglament de beneficència fou aprovat en la reunió general celebrada el 29 de maig del mateix any 1887.

El 8 d'abril de 1888 es celebrà la primera festa d'aniversari de la fundació, festa esplendorosa per la riquesa d'idees i conceptes que en la mateixa es desfloraren, com en són bella mostra quiscuns dels treballs reproduïts en aquest mateix número d'homenatge.

El resum de l'estat de comptes de l'any 1887 presenta el següent moviment:

ENTRADES	
Germandat: Recaudació	
total	Ptes. 5,317'—
Beneficència: Recaudació	
total	> 1,614'47
	<hr/>
	Ptes. 6,931'47
SORTIDES	
Germandat: A varis socis	Ptes. 3,143'50
Beneficència: A varies famílies.	> 1,646'59
Gastos generals	> 1,107'20
	<hr/>
	Ptes. 5,897'29
Existència en efectiu a	
Tresoreria	Ptes. 1,034'18
Crèdits a cobrar	> 118'40
	<hr/>
Capital social.	Ptes. 1,152'58

El 4 de novembre de 1888 fou reformat el reglament, essent la Junta de Govern composta per Isidre Bellsolà, Josep Huguet, Salvador Alsina, Josep Canellas, Jaume Aubanell, Manuel Just, Jaume Corderas, Josep Garriga, Jaume Montpart, Josep Cuquet, Josep Milà, Josep Salarich, Miquel Clot, Josep Vila i Josep Cubells.

En 1889 s'inicià la commemoració de la data del 17 de gener de 1875. El 17 de març d'aquell any fou inaugurat l'obelisc en memòria dels que moriren aquella nit que entraren els carlins a Granollers.

El 3 de novembre és llegit, posat a discussió i aprovat el «Projecte de construcció d'un edifici per compte i servei de l'Associació». El 20 d'abril de l'any següent fou signada l'escriptura d'adquisició dels terrenys, després d'haver-se nomenat una comissió per a fer-ho.

Pel mes de juny del mateix any fou inaugurat el teatre d'estiu en el terreny adquirit, en el qual actuà la companyia de Vicente Miquel.

En 1891 fou construït l'edifici i aquell mateix any, per la festa major, fou inaugurat, acomplint-se el desig vehement de l'Associació. De la direcció de les obres s'en cuidà el benemèrit patrici En Ramon Vendrell, desinteressadament.

Amb data 20 de maig de 1897 fou reformat novament el reglament, estant formada la Junta de Govern per Joan Gou, Pere Viadé, Bonaventura Bellavista, Ramón Gual, Salvador Ginesta, Angel Brossa, Josep Cuquet, Josep Garreta i Ricard Pedrals.

Fou aprovat i registrat al govern civil el 25 de juny de 1897.

El 12 de Maig de 1901 ingressà en nostra Associació la societat recreativa «Colònia» i d'aqueixa fusió nasqué la secció recreativa.

Per acord de la Junta general celebrada el 16 de juny de 1907 ingressa en l'Associació la germandat «La Fraternidad».

El 10 de maig de l'any 1911 es repartiren unes fulles exposant el projecte pel funcionament d'una escola d'ensenyança lliure, pretenint ja establir classes diurnes i nocturnes. Aquell projecte porta les signatures del president, Ignasi Vallhonestà i el secretari, J. Xiol.

El 13 de juliol de 1912 esdevingué el trist episodi que costà la vida al malaguanyat Miquel Massó i Deulofeu i que nostra associació commemora com protesta contra la reacció i la intolerància.

El 4 d'agost de 1912, en una reunió general s'acordà autoritzar a la Junta pels treballs preparatoris per a l'implantació de l'Escola.

El 28 de setembre de 1913 s'inaugurà l'Escola Lliure, essent-ne professor En Pere Vegué.

El 3 de juny de 1915 s'acordà, per la Junta, la constitució de l'Orfeó Granolleri.

Abans, en la diada del dijous sant, es celebrà la primera reunió de constitució i ja per l'abril havien començat les lliçons de música preliminars.

El dia primer de gener de 1916 l'Orfeó donà el seu primer concert, sota la batuta del mestre Martí Llobet.

En 9 d'agost de 1916 fou reformat també el Reglament. En aquella data constituïen la Junta de govern els senyors Francesc Torras, Lluís Vallcorba, Manuel Pagès, Marcel·lí Roquet, Josep Oriol, Joaquim Montaner, Francesc Umbert, Josep Boix i Antoni Turigas.

En la nit del 2 de febrer de 1918 un grup nombrós d'orfeonistes es rebel·là i marxaren, en acabar el concert que havien donat. Seguidament fou nomenat el mestre Aureli Font per a continuar l'Orfeó.

El dia primer de novembre de 1925 fou nomenada una Comissió de Cultura, integrada per F. Peicasat, J. Cuch, A. Soler i S. Más. Durant l'actuació d'aquesta comissió es celebrà un cicle de conferències, inaugurades per l'advocat don Josep Coma, seguint-lo el doctor Serra Hunter, l'enginyer senyor Josep Serrat i Bonastre, l'advocat J. Pou i Sabater i altres.

El 8 de maig de 1927, amb motiu d'una reunió per a la reforma dels estatuts de l'Associació, quedà disolta aquesta Comissió de Cultura.

El 7 d'agost de 1927 es reformaren novament els estatuts, essent la Junta de Govern el senyors Francesc Torras, Antoni Villà, Antoni Turigas, Francesc Brustenga, Vicens Boix, Antoni Jané, Joaquim Montané i Miquel Roig. Foren registrats al Govern Civil de la província el 27 d'octubre del mateix any.

Els primers dies del mes d'agost del 1927 sortí la primera Colònia Escolar, a la vila de Pineda, ostentant el nom de «Colònia Fleta», que li donà la Junta de Govern.

Resum de l'exercici corresponent a l'any 1929:

Actiu.	294,743'75
Passiu.	92,111'92
Capital líquid.	202,631'83
Capital líquid 31 desbre. 1929.	202,631'83
» » » » 1928.	194,503'07
Benefici líquid, aquell any .	<hr/> 8,128'76

Actualment, La Unió Liberal compta amb 1,201 socis efectius, 269 socis senyors, 265 socis Recreativa (soters) i 60 (cassats), 65 socis Secció de Música i 22 socis de la Secció de Beneficència.

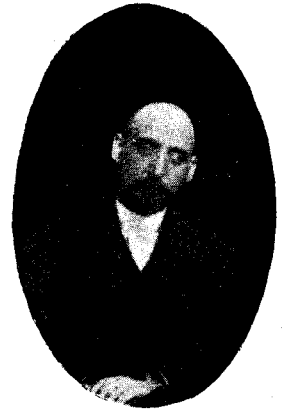
Els homes que han presidit La Unió Liberal

Francesc Uyà
1889

† **Isidre Bellsolà**
President fundador
1887-88, 1895; 1897-98

† **Josep Cubells**
1889 90 91-92; 1899

† **Pere Viadé**
1894-95; 1908

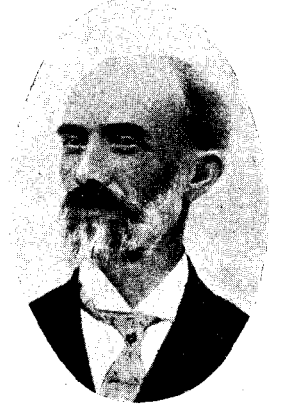
† **Rafael Xirau**
1896

† **Joan Geu**
1896-97; 1901; 1905

† **Francesc Montañà**
1900

† **Josep Huguet**
1901

Josep Montané
1901

Antoni Estrany
1902 903; 1907

Sagimon Planas
1904

Pere Rosquellas
1906

† **Francesc Güells**
1909

Ignasi Vallhonestà
1910-1911

† **Joan Montañà**
1912 13; 1917-18-19-20

Francesc Torras
1914 15-16; 1927-28-29-30

Esteve Camillo
1915

Antoni Villà
1921-22 23-24-25-26

President actual: Valeri Más

Als fundadors de La Unió Liberal

No solament de pa viu l'home...

Sí en algun cas hom es dona a la reflexió dels temes bíblics, aquest ha estat un etern turment de qui signa aquestes ratlles; però en el dia d'avui el trobo el més adequat per a comentar i relacionar-lo amb la riquesa d'espiritualitat que entranyaven i entranyen encara els qui constituïren i constitueixen els primers fundadors de La Unió Liberal, puix en els temps en que ells fundaren la Casa, com en els nostres dies, eren problemes que solament afectaven a una escullida selecció entre els que hi comptem a ells. El fet de l'extraordinari del nostre periòdic és també fill de l'espiritualitat que informa els continuadors de la seva obra.

L'homenatjar a la vellesa és sempre cosa simpàtica i bonica; l'homenatjar els homes que fundaren La Unió Liberal produeix en nostre esperit una alegria immensa per tractar-se d'una festa que té un doble caràcter, el d'homenatjar els qui tenen alguns anys més que nosaltres, no solament en el fet dels anys en sí, sino en el fet també d'homenatjar l'obra de llur esperit, ja que els nostres fundadors saberen «que no solament de pa viu l'home» i que aquest no és solament un ésser animal, sino que té una doble constitució, física i psicològica, i que és la darrera la que motiva les inquietuds intel·lectuals i morals, i que és aquesta la que constitueix la vertadera superioritat de l'home sobre els éssers inferiors, i que en ella radiquen els elements que fan l'home sociable, que el reconcentren en ell mateix, fent-lo gosar en poder contribuir al benestar dels seus semblants, que li dona la finor d'esperit que fan alegrar-lo i sofrir amb els herois de la humanitat, sentint com a cosa pròpia el triomf o les desgràcies de les causes nobles: patint, per exemple, en les desil·lusions i sofrances de la tripulació d'un «Itàlia» i entusiasmar-se com els mateixos protagonistes en les recerques d'un «Krassin».

Es el cultiu d'aquestes activitats el que fa viure la vida de l'esperit, fent-li oblidar la seva natura material; el que porta el goig de les joies pures, uns cops en les il·lusions de fer el bé a altri, o contemplant una obra d'art o per la lectura d'una poesia, el triomf d'un ideal, amb tal fruïció, que si no fossin aquests fets la vida no valdria la pena d'ésser viscuda.

L'obra en aquest sentit realitzada pels nostres fundadors també té un doble sentit, el social, amb la mutua constituïda, en la que l'apartat a la caritat romp el cercle que semblava que ella no podia ésser més que obra dels qui abans de concedir-la sembla que vinguin obligats a controlar la consciència dels beneficiats per la mateixa. En nostra

Casa la caritat no és tal caritat, no és més que el plaer d'ajudar al pròxim, per l'obligació que hi tenim i pel goig de fer una obra bona. La part escolar té també, en els estatuts pels quals es regeix, un punt essencialíssim: el de que les nostres aules han d'ésser d'ensenyament lliure, el que vol dir que en nostres escoles no es poden violar consciències; que en nostres escoles són respectats tots els sentiments, quan són sincers. En voler tenir escola pròpia, els nostres fundadors ho feren per tal de que els fills dels associats tinguessin una formació moral adient amb l'esperit que informa la Casa, ço és, de la moral que l'humanitat ha fet, uns cops amb

l'ajuda de les religions i altres amb la seva contra. Aquesta moral és, com diu Lavissee, la moral dels savis antics, fecundada per l'esperit de germanor i la democràcia de l'Evangeli, per l'experiència progressiva de la Humanitat, pels sentiments avui arreu desperts de solidaritat i justícia socials.

Els que hem tingut en nostres mans el guiatge dels nens de La Unió Liberal, sabem que és gran i penós el treball imposat, però que el més difícil ja ho tenim desbrossat i que en gran part ho devem als que foren els seus fundadors i als que han estat i són els continuadors d'aquesta gran obra.

JOAN MONTAÑA

Les Escoles de vespres

Amb pas lent, però continuat, sembla que va despertant de l'ensopiment, del letarg en que fins ara havia estat sumit el poble treballador del camp, fàbriques i arts en totes les seves manifestacions. Sembla que s'ha donat compte del paper importantíssim que representa davant de la societat i vol fer, dins pocs anys, el que no ha fet en molts de passats. ¿Es que per ventura s'ha percatat del que és en sí i del factor imprescindible que representa? ¡Es clar que sí! No hi ha cap dubte! Per això encamina tots els seus afanys i activitats envers el perfeccionament cultural, moral i general, anant a les escoles d'adults, passant hores i més hores en les biblioteques, visitant museus i acudint als curssets de perfeccionament i conferències.

Hom sap que l'obrer d'avui és ben diferent, sots tots conceptes, del de fa uns anys. No fa pas gaire temps encara era cosa corrent veure obrers i pagesos que gairebé no sabien llegir ni escriure. Aquesta sornagueria perdura en cara avui. No diré que no; però sí puc afirmar que s'allunya molt de la proporció d'abans, puix prou ens ho indiquen les estadístiques i més les proves que podríem aportar dels diferents centres d'ensenyament on acuden nombrosos alumnes, xics i grans, per a treure's la taca dolenta d'analfabets.

Pel què respecta la nostra Casa, bé prou ens ho demostra des de que es varen començar les diferents classes de nit. Hem tingut sempre molts sol·licitants, donant-se el cas de no poder-los atendre, com seria el nostre desig, i, malgrat el nombre, s'han donat comptats casos d'alumnes analfabets. ¿Què

vol dir això? Que el poble, per nostra sort, va resuscitant. Avui podem fer constar, que a més dels 170 alumnes de les classes diurnes, assisteixen a les classes de nit uns 240 alumnes distribuïts en la següent forma:

Primer ensenyament, 45; segon ensenyament, 50; senyoretetes, 30; dibuix, 30; francès, 10; gramàtica catalana, 10; Esperanto, primer curs, 35; segon curs, 30.

¿A què és deguda tanta aflluència d'alumnes a les nostres classes? Crec que a la seva bona organització i funcionament, puix he de fer notar que la presidència i juntes de La Unió Liberal no han regatejat res, malgrat i alguns obstacles, per poder donar el fruit que es proposaven, procurant per a les seves escoles professors competents, material pedagògic modern i sobre tot locals acondicionats on es puguin donar i rebre amb gust les diferents classes i ensenyament.

Com a mestre, no puc menys que, en veu alta i fort crit, alabar amb fruïció els homes fundadors de la Casa i les Juntes que tant s'han preocupat i es preocupen pel major abundor de cultura dels fills dels socis i demés acollits.

Per a acabar, solament em resta dir que desitjo a tots els que intervenen en aquesta obra d'engrandiment (que tot Granollers n'està ben joiosa) molts anys de vida perquè puguin continuar la tasca tan ben començada, que no dubto els donarà coratge i satisfaccions plenes d'alegria en veure per una part, l'agraïment dels alumnes que han acudit a les classes i per altra, el gran benefici que amb el seu amor i esforç han donat a la societat en general.

ANTONI CORTÉS

Grup d'alumnes de l'Escola de La Unió Liberal amb llur primer professor, don Pere Vegué

L'Escola de Música de La Unió Liberal

Aquesta nostra benemèrita Associació, els dirigents de la qual es preocupen amb molt d'encert de l'engrandiment i prosperitat de les seves escoles, avui celebra una gran festa. Aquesta festa d'homenatge als qui fundaren la Casa, motiva que tots, absolutament tots els qui aimem La Unió Liberal, ens sentim orgullosos d'ésser-hi. I, per aquest motiu, el mestre que amb més afecte que competència va confegint aquestes ratlles, sols sap parlar-vos de l'Escola.

L'Escola és l'orgull més preuat de la nostra Associació i també d'aquesta ciutat de Granollers. Per l'Escola han treballat les Juntes, no regatejant mitjans de cap mena perquè els petits escolars que assisteixen a les seves classes puguin alcançar una cultura superior a molts dels seus semblants.

Totes les Juntes que hem conegut, i de manera especial la que ara regeix la Casa, podem dir que han procurat molt per l'Escola. I és que, en fer-ho, complien amb els dictats de la seva consciència i amb l'esperit que animà els fundadors de la Casa, quan en el seu primer Reglament ja parlaven de la creació d'escoles, cosa que no va fer-se fins l'any 1913.

Per aquesta causa, el millor homenatge que avui podem fer als fundadors de La Unió Liberal, és mostrar-los les Escoles esplendoroses tal i com avui estan. Però els diferents homes que han passat per les Juntes d'aquesta Casa, en resoldre el problema de l'Escola i de l'educació, volgueren que aquesta fos completa, integral, com avui es diu, i per tal raó no podien descuidar que en les seves aules es cursés també la música, una de les

belles arts avui i sempre més sentides i admirades i que les exigències de la vida moderna fan quasi del tot imprescindible el seu estudi, com complement d'una cultura més perfecta.

D'aquesta Escola de Música, que m'honoró essent-ne el seu professor, és de la que avui hauria de parlar-vos, explicant breument i des del principi el seu funcionament. Les meves condicions per a escriure no són moltes; espero que ja m'ho dispensareu.

L'Escola de Música va ésser fundada l'any 1915 amb el lloable propòsit, per part dels seus dirigents, de formar una base sòlida de cultura musical pel millor desenrotllament artístic del malaguanyat Orfeó Granollerí, que en aqueixa època s'estava organitzant i que durant alguns anys va ésser l'orgull d'aquesta Casa, i que tants dies de glòria va donar a nostra estimada ciutat de Granollers.

En encarregar-me de la direcció de la mateixa, en el març de l'any 1918, i veient la bona predisposició que hi havia envers aquesta Escola per part dels elements directius d'aquella època, i aprofitant-nos de l'entusiasme que sentien nostres petits deixebles per tot allò que fés referència a cultura musical, se'ns ocorregué la idea, que vàrem posar en pràctica immediatament, de fer conèixer, per mitjà dels mateixos i per primera vegada a Granollers, un bon enfilall de senzilles cançons animades amb gestos, que una bona part dels que llegeixin aquestes ratlles recordaran prou bé, que foren molt celebrades i rebudes amb èxit esclatant per tots quants assistiren a aquella primera festa.

Des de llavors, aquestes sessions s'han anat succeint periòdicament i segons les necessitats de la Casa; i l'Escola de Música ha vingut funcionant amb tota nor-

malitat. Per ella han desfilat, durant aquests anys, un nombre molt considerable d'alumnes, alguns dels quals, i sense tenir altres nocions de música que les adquirides en aquesta Escola, han pogut entrar dignament a formar part de diferents agrupacions musicals de la localitat. Això sol diu ben bé i amb prou eloqüència tot el què hem fet en nostra Escola de Música.

Actualment compta l'Escola amb una vintena d'alumnes que estudien Solfeig i Piano, alguns d'ells molt aprofitats, d'entre els quals em complasc en esmentar, com casos notables, perquè els serveixi d'estímul, els joves En Jaume Estapé i En Ramon Vilà Ferrer, que cursen amb molt de profit el superior de Solfeig i Teoria de la Música i preparació del superior de Piano, respectivament, après tot sols i únicament assistint a les classes d'aquesta nostra Escola.

Per a acabar, sols ens resta fer constar el nostre més sincer agraïment a tots quants, directa o indirectament, han contribuït a fomentar en nostra Associació l'interès per la música, aqueixa art bella per damunt de totes i que aixeca l'esperit dels homes per damunt de les misèries d'aqueixa terra, fent-lo moure per les regions de la sublimitat i màgica perfecció.

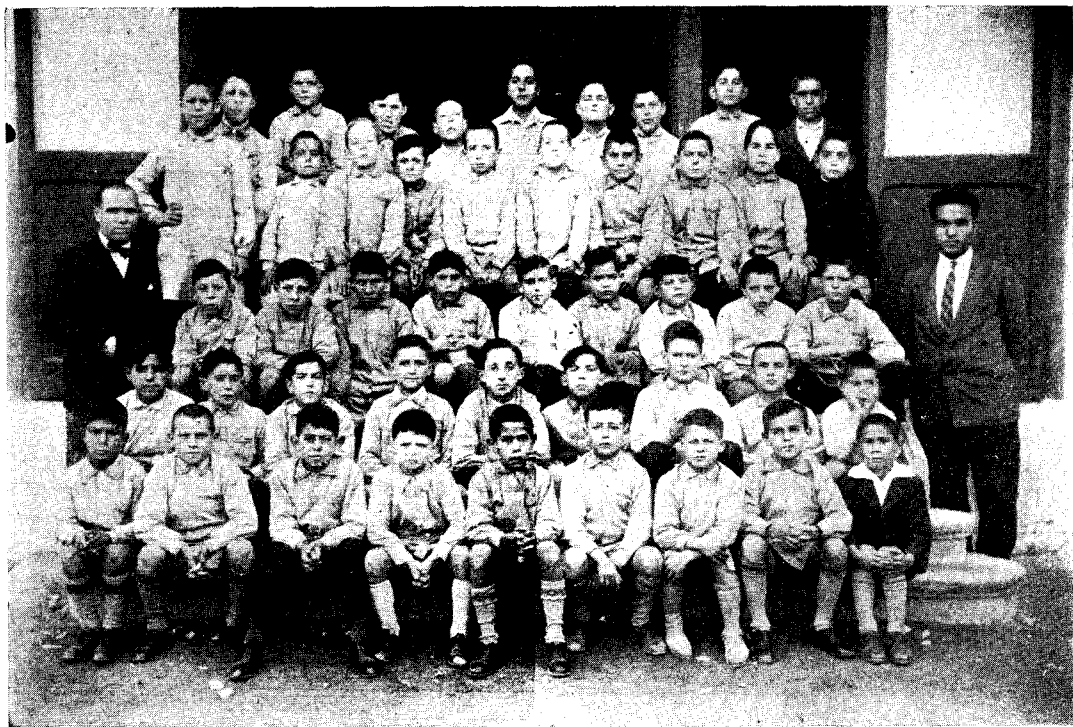
Aqueix agraïment el faig extensiu als elements integrants de l'actual Comissió de Cultura, puix que en el poc temps que porten la direcció de la mateixa han demostrat amb fets quant aimen la perfecció de l'home per mitjà de la cultura, especialment de la cultura artística.

Per tot quant ells projecten, cal que sàpiguen tots els socis que comptaran sempre amb la col·laboració sincera de tots quants aimen l'educació del ciutadà en tota la seva integritat.—AURELI FONT

LES ESCOLES DE LA UNIÓ

El més justificat org

Fots. B

Escola diurna pera nois

Professor: don Joan Montaña

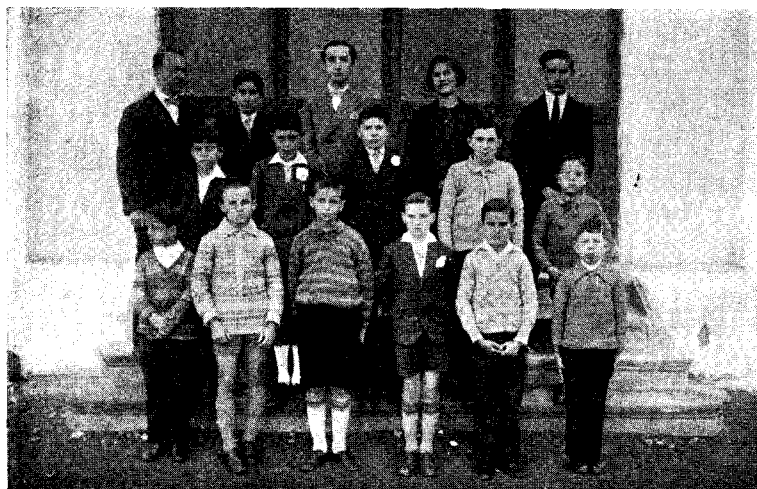
Escola diurna per a nenes

Senyorettes i joves alumnes co

L'hora de classe a les dues seccions de nois

Escola de música * Mestre: don Aureli Font

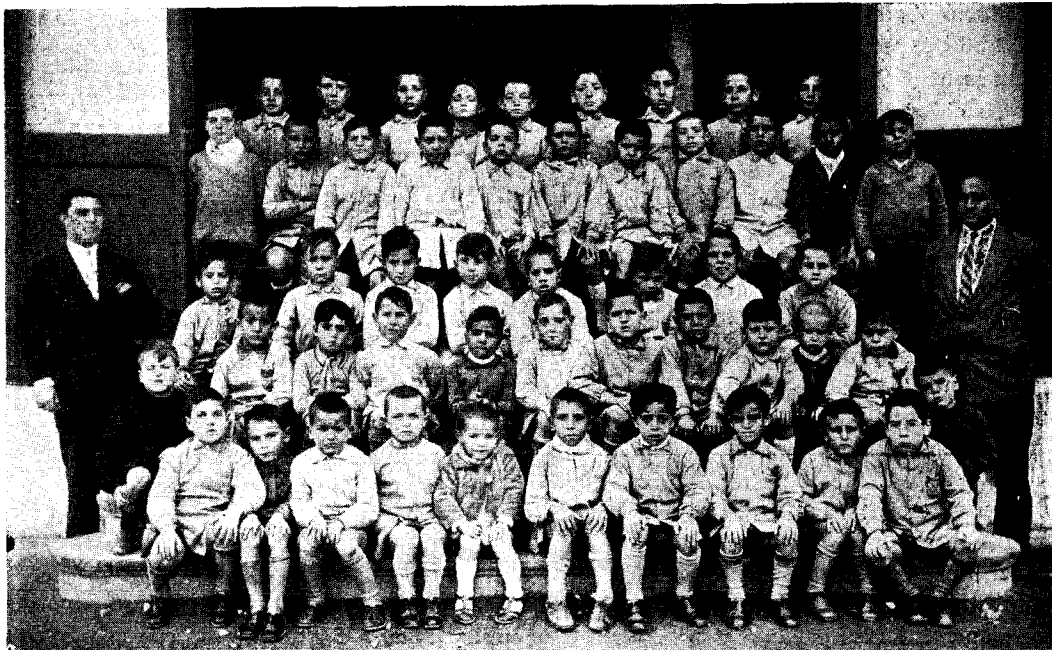
LIBERAL EN L'ACTUALITAT

Orgull de l'Associació

Bosch

Professora: donya Maria Tuset

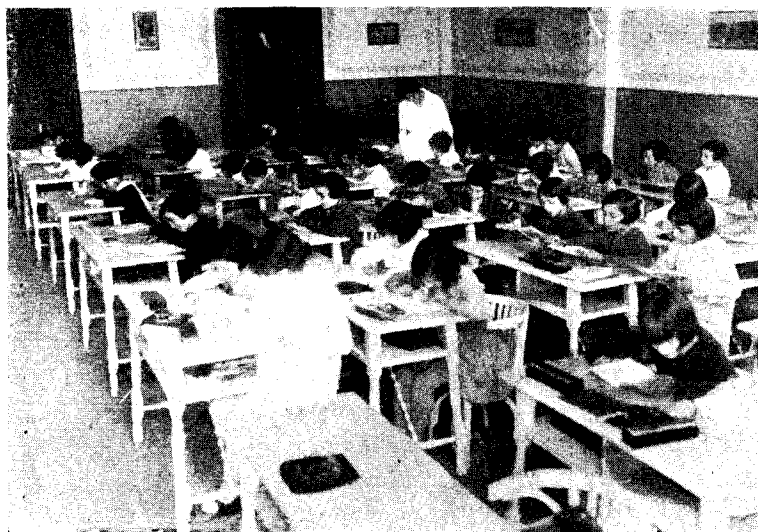

Escola diurna per a nois

Professor auxiliar: don Antoni Cortès

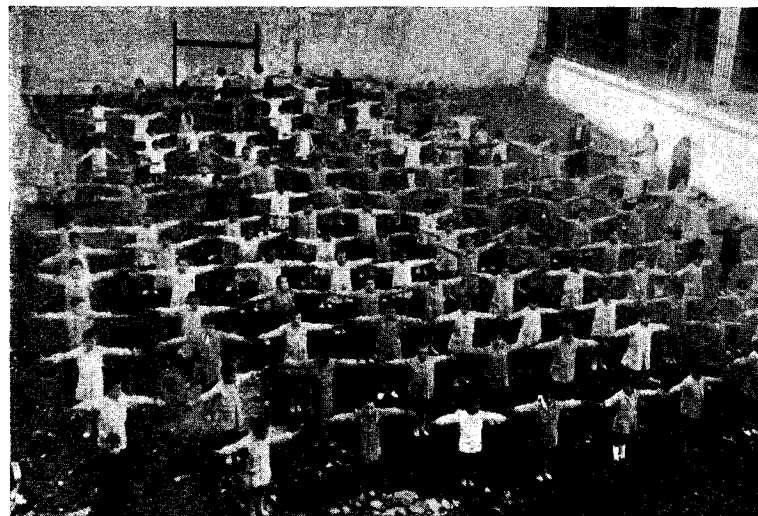
concurrents a les classes de nit

L'hora de classe a la secció de nenes

Escola d'Esperanto * Professor: don Josep Piñel

Exercicis de Gimnàstica al pati : Professor: don Manuel Fabregat

L'Escola de Nenes

Una preocupació constant de La Unió Liberal ha estat sempre el problema de l'educació i instrucció femenina. Havem sentit moltes vegades: I doncs? On portarem la mena? Realment, semblava que l'instrucció fos exclusivament pels nens, i això no era prou just.

Els infants de tots els sexes tenen el mateix dret a la seva formació, que si en uns fa els homes de demà, en altres prepara la muller, la mare, la dona de casa, que bé se'n necessita prou d'orientació per a ésser una bona mestressa de casa i consolidadora dels ideals i afectes del marit. Aquesta tendència moderna, que tant s'ha preconitzat i que també tant s'ha combatut, ha format part dels ideals de la Junta de La Unió Liberal, i veiem com en el curs 1927-1928 s'inaugura ja l'escola nocturna de noies, que fou el primer pas, la primera empremta de la introducció a les nostres aules de l'element femení. I avui ja hi veiem instaurada, amb tot confort i graciosa elegància, i ateses també les lleis d'higiene escolar, una secció de noies dels 6 anys fins al termini de l'edat escolar.

¿Quina orientació cal seguir per a preparar aquestes noies? Ja hem parlat abans que la nena és un ésser no menys estimat que el nen i que, per tant, devem atendre'ns a les seves necessitats i no recloure'ns al llegir, escriure i comptes. I no repetim aquella vella cançó del ¿què n'ha de fer una nena del dibuix, de la geografia, de la geometria? O, ¿quina necessitat té de la cultura cívica, etc. etc?

Tal com el nen, hem d'educar aquesta tendra intel·ligència de les nenes, cultivant el seu esperit i desenrotllant els sentiments de dignitat; preparar-les per a les realitats de la vida, perquè siguin vertaderes compartidores amb l'home, dels seus neguits i angoixes, i perquè sàpiguen lluitar amb ell, estimant-ho tot a l'unísó; que és així com s'assoleix la vertadera llar.

Parlem també de la nostra escola ex-

terior, que podríem dir-ne. Bé mereix un bell elogi, i més el sentim encara els que hi vivim en contacte continuat. Gràficament podria demostrar-se amb l'expressió d'alguna mare en venir a acompanyar els seus fills:—Quin goig! No em pensava que fos tan bonic! . Realment, és bonica la nostra escola. Els nostres infants s'hi troben a pler i poden moure's hi lliurement; veiem com n'estan

joiosos i gelosos d'aquest material tan esplèndid i estimen l'Escola, on hi troben una continuació de la llar. Nosaltres procurem posar-hi tot el nostre esforç perquè així sigui i procurem que els propòsits de la Junta de La Unió Liberal siguin secundats, en primer lloc, pel bé dels nostres estimats infants i també pel major prestigi de l'Associació.

MARIA TUSET

Les classes d'Esperanto

L'acolliment que un nombre ben nodri de joves i senyoretetes feren de primer antuvi a l'idioma auxiliar internacional creat pel benvolgut Dr. Zamenhof, fou la causa que la formació del Grup Esperantista d'aquesta ciutat tingués un èxit tan gran que ni nosaltres, els seus organitzadors, mai hauríem pogut ni sospitar. També, fent justícia, ens plau remarcar que un dels factors principals que contribuïren a un èxit tan falaguer, fou la desinteressada col·laboració moral i material de l'actual Junta de la nostra Associació, que, assabentada dels nostres propòsits, ens posaren a nostra disposició les aules de les escoles per tal de facilitar l'ensenyament de l'Esperanto.

Tots els esperantistes poden estar satisfets del gest de l'Associació i dels que la representen actualment, continuant l'obra d'educació i enfortiment de l'esperit que l'any 87 s'imposaren els fundadors d'aquesta Casa i als quals des d'aquestes planes homenatgem. A la col·laboració dels actuals dirigents devem el poder disposar d'elements necessaris per a enfortir el nostre ideal, ideal humaníssim i de germanor internacional.

Tres dies a la setmana es dona classe d'Esperanto (dilluns, dimecres i divendres)

) i ja avui recollim el fruit de la tasca portada a terme durant el curs passat: tots els alumnes sostenen correspondència amb els països més llunyans; i quiscuns d'ells, fervents esperantistes, com els senyors Estrada, Piguillem, Estapé (cosins) Barbany, Font, Suárez; els nens Anfruns i Carrell, i les senyoretetes Estapé, Gelabert, Sijà, Iglésias i Vila, i altres que resten del grup que no anomenem per no fer inacabable la llista; tots, ells i elles, han establert un intercanvi de targetes postals amb companys d'arreu del món, i a Estònia, Suècia, Alemanya, Txecoslovàquia, Xina, Japó i en els llocs més apartats de la terra, s'han assabentat, per mitjà d'aqueix intercanvi, que ací a Granollers existeix un grup de joves entusiastes de l'idioma auxiliar que agermana tots els cors sense distinció d'idees, races ni colors.

En acabar el present curs, tenim projectada una exposició de postals-vistes rebudes per mitjà de l'intercanvi que acabem d'exposar i tots quants sentin amor vers els nostres ideals podran comprovar els avenços fets pels nostres alumnes en tan poc temps, sols realitzables per l'entusiasme, voluntat i intel·ligència que tots ells han posat a aprendre aquest senzill i tan necessari idioma auxiliar internacional: l'Esperanto.

JOSEP PIÑEL

Quadro Escènic de La Unió Liberal

La vida del «Granollers S. C.» dins La Unió Liberal

No pretenem fer l'història del Granollers S. C., perquè la seva vida és prou coneguda i la seva història ha estat explicada diferents vegades en nostre volgut confrare «La Gralla».

En parlar del primer club esportiu granollerí, ho farem en aquesta ocasió referint-nos tan sols a la vida que aquest fa dins el casal de la nostra entitat.

La fundació del Club data de l'any 1913, i ja en aquella època, encara que el domicili social no estava situat a La Unió Liberal, en aquesta societat es reunien tots els aficionats i era el lloc on, com si diguessim, es concentraven les forces esportives, formant penyes i més penyes en forma que prompte es notava en entrar en el cafè, el lloc destinat i ocupat pels futbolistes.

D'aquesta manera va desenrotllar-se l'esport dins La Unió Liberal fins l'any 1923.

Foren deu anys en els quals el Granollers, més ben dit, els futbolistes i aficionats, no feien altra cosa que concórrer a la casa pairal, deixant-hi anualment una crescuda quantitat, que prou bé es notava en els ingressos de la Casa.

Com ja havem dit, fou en l'any 1923 que el Granollers va establir oficialment el seu estatge en La Unió Liberal, acceptant l'oferta que gentilmente li fou feta al Club, de proporcionar-li un lloc adequat per secretaria, sense l'abonament de lloguer de cap mena.

Aquest oferiment, que ja en si representava una economia quelcom notable en benefici del Granollers i ademés la promesa d'una subvenció anual per contribuir a l'organització dels festeigs de la Festa Major granollerina, tot plegat

decidí als dirigents del club local a establir-se en la més popular i democràtica associació de la nostra ciutat.

I, ja en ella i sense voler demostrar que sigui degut a això, el Granollers ha seguit el seu camí ascendent, no sense entrebancs i oposicions, aconseguint finalment, després de llargs anys de lluites, el primer lloc en el torneig organitzat entre els campions de Catalunya i també el primer lloc per a l'ingrés a la superior categoria (avui Segona Categoria Preferent, i antigament Grup B de primera categoria), lloc desitjat i merescut des de fa molts anys i del qual sempre havia quedat apartat per motius injustos.

Actualment, la vida del Granollers, encara que separada per complet de tota actuació política, es desenrotlla dins La Unió Liberal, tota vegada que en aquesta societat hi té establert el seu domicili social amb el corresponent departament destinat a secretaria on es reuneix la Directiva del Club.

Diàriament observem entre els concorrents al cafè, jugadors, socis i aficionats que formen llurs penyes, en les quals es discuteix l'actuació de l'equip i tot quant fa referència a l'esport o a l'actualitat en tots els ordres.

I fa bo de veure, els dies de festa cap al vespre, quan l'equip local ha jugat algun partit. Aleshores la concurrència d'aficionats és extraordinària, i mentre s'esperen els resultats dels altres equips, tot són comentaris i càlculs.

Això no vol dir que quan el Granollers perd també es nota extraordinàriament, perquè llavors la concurrència no és ni de bon tros l'acostumada en els dies de victòria.

Observem, i cal remarcar-ho, que el Granollers, encara que es desenrotlli completament al marge de La Unió Liberal, formant una secció apart, des de que està domiciliada en ella ha tingut una vida més florent, sense, però, que això vulgui dir esplèndida, i és de creure que arribarà a aconseguir, per fi, que pugui desenrotllar-se més ampliament i pugui atendre sense dificultats de cap mena les seves necessitats.

Acabem aquesta petita crònica fent constar també que La Unió Liberal no perd res tampoc en comptar amb aquesta secció esportiva; i, encara que no formi part integrant de l'associació en una festa com la d'aquest homenatge als vells fundadors, tots els socis del Granollers creiem que hi són, tal com hi són tots els homes d'esperit liberal i aimants de la vida d'associació.

* * *

L'actual directiva del Granollers està formada per Silveri Botey, President; Antoni Villà, Vicepresident; Josep Franch Secretari; Josep Murtra, Vicesecretari; Lluís Olivé, Caixer; Rafael Font, Comptador; Francesc Ventura, Josep Monràs, Ramón Xicota, Tomàs Rion i Jaume Ventura, Vocals.

L'equip actual que forma el Granollers, és el següent: Gallofré, Lladó, Miralles, Rebollo, Sala, Ortuño, Martí, Gordi, Llosada, Ubeda i Cabacés.

Aquest conjunt és el que defensa el nom de Granollers en el campionat d'enguany, en el qual poc a poc va aconseguint una puntuació digna del brillant història del nostre club.

JOSEP FRANCH

El primer equip del Granollers S. C.

A vosaltres, digníssims liberals de cabells platejats

La lluita mantinguda pels vellets fundadors de la nostra Unió Liberal, mai com avui no s'havia donat a conèixer a l'opinió pública.

El seu esperit de ciutadania i llibertat, de dignitat i democràcia, els induí a la defensa de les selectes individualitats de la llavors vila de Granollers i a aixecar el seu baluard on col·lectivament podrien alçar, alliberadora, una escola de ciutadania.

Per l'estructuració democràtica, netament democràtica, que es donà des d'un principi a la nostra associació, fou possible, des del primer moment, donar a la democràcia granollerina una personalitat plenament conscient, fent una resistència eficaç davant d'una secta de «cristers» que, amb el nom del seu déu als llavis, utilitzaven els mitjans més cafres per a fer prevaldre llur superioritat fictícia, i mantenir el prestigi dels déus endolats de la terra.

Momentàneament s'inicià una lluita aferrissada per part de la clerecia granollerina i el seu sometent (els seus guàrdia-civils de quota), contra de La Unió Liberal i els seus creadors i vivificadors, ultra les coaccions portades a terme amb el bandarrisme més canallesc contra de tots quants prenien part en els actes d'aquesta associació.

Podríem esmentar molts casos que demostren clarament les formes d'atac i coaccions realitzades, però, per a abreviar, n'esmentarem un tan solament.

A un director d'orquestra que havia acompanyat un enterrament civil, se l'amenaçà que si anava a cap altre enterrament d'ateus, se'l desterraria de Granollers per indesitjable, o potser es procediria més enèrgicament encara.

Els atacs a la nostra associació eren també acompanyats d'aquesta amenaça característica. La Unió, però, gràcies a la fermesa viril d'aquests venerables vellets que avui ens honorem en homenatjar, s'aixecà potent com una barricada on s'estrellaven les passions baixes de sostre dels representants del cel, de l'infern i del purgatori.

* * *

L'evolució de la nostra associació, tocant al seu aspecte material, ha estat senzillament formidable. Des del primer moment el crèdit li quedà obert a tot arreu i avui representa a la nostra ciutat la màxima solvència. Cal remarcar d'una manera especialíssima, l'obra de la seva escola; l'orientació pedagògica, allunyada de prejudicis carrinclons.

En quant a l'evolució ideològica, ultra ésser quelcom problemàtica, ja que no s'emmotlla precisament en el marc del liberalisme, és també força remarcable.

La part de jovent que ahir la seva ideologia eren uns compassos més o

menys rítmics, la seva fita l'últim vals, la seva orientació l'orquestra i preferien més un ball de tarda que la República i un pas doble a una biblioteca, avui ja senten els problemes polítics i socials, ja ha mort en ells l'anacronisme que sols uns havien de sacrificar-se per a tots, ja senten el neguit del que vol sortir de les palpentes, ja lluiten per la claror i la justícia, ja tenen un cervell que pensa i una convicció: Ja tenen dignitat!

* * *

A vosaltres, doncs, digníssims liberals de cabells platejats; fermes lluitadors del segle passat, us devem la personalitat i l'evolució aconseguida de La Unió Liberal.

De vosaltres, vellets venerables, liberals conscients, hem après a ésser homes; de vosaltres hem après a ésser fermes en les nostres conviccions; de vosaltres guardem les primeres lliçons de ciutadania.

La nostra ideologia pot ésser—és!—més radical que la vostra; també sentirieu, com nosaltres, el desig d'una fita única i definitiva si tinguessiu dintre vostre el foc de la joventut.

El liberalisme, tant ahir com avui, no és la definició exacte d'un ideari determinat; però cal tan sols un senzill estudi psicològic per a constatar, amb una exactitud categòrica, que el vostre liberalisme era i és radicalíssim, regint-vos per una forma més o menys doctrinària de l'apòstol de la llibertat, del creador, orientador excels i ànima del republicanisme federal.

De vosaltres, doncs, hem heretat també el radicalisme; no un radicalisme incoherent i utòpic: un radicalisme impulsat pel nostre raciocini. Es la llei evolutiva de la vida, és la força de gravetat d'una convicció arrelada a l'entorn vostre.

Vosaltres ens ensenyàreu el camí i el seguirem, pesi a qui pesi i caigui qui caigui.

Vosaltres iniciàreu la dignificació d'un poble oprès per la força tirànica d'un confessionalisme atrofiador d'ànimes, allunyant aquell poble del servilisme al que era condemnat per l'exèrcit de les figures tètriques.

El nostre radicalisme—em refereixo al de la joventut d'avui,—ens porta a continuar la vostra obra, amb la mateixa decisió que fou iniciada. Per continuar la vostra obra, sortint de l'estructuració i ambient d'avui, cal ja cercar la forma més avançada de la llibertat i democràcia. Cal passar d'una teoria excelsa a una acció conseqüent; d'un principi de llibertat, a un desenvolupament llibertari; de Pi Margall, a Lenin: Aquesta és la nostra tasca.

Si aquest és l'esperit rebel amb que ens allionaveu per a fer d'ell vostra continuïtat, heu fet dels vostres deixebles uns homes del vostre temps.

Aquest és el nostre homenatge.

ROBESPIERRE

Saludem als que foren

Creiem just, i per altra part ens és molt grat, tributar una remembrança a tots aquells homes entusiastes que, en poc o en molt, col·laboraren a fundar La Unió Liberal i que avui, en celebrar-se aquest acte d'homenatge, han deixat ja d'existir.

Repassem noms, esbrinem fets, analitzem la vida social viscuda per la nostra volguda entitat en els seus primers temps, i constatarem que tota ella estava sadollada d'idealitat, de bondat i d'humanisme; comparem-la amb la llarga època de vida materialista i vegetativa que fins suara ha portat; i, després d'un recompte detingut, ens preguntem amb enyor: ¿Podrà retornar la nostra col·lectivitat, algun dia, a la combativitat de temps passats? ¿Podrà equiparar-se, en bondat i entusiasme, el seu esperit clarividient, al que fou quan va fundar-se l'any 1887?...

Si tant d'entusiasme, si tanta abnegació s'anà apagant amb la desaparició dels primers puntals de La Unió Liberal, ¿serà possible, en l'època present, retornar-li la trajectòria que li marcaren els que pariren aquesta obra amb dolor i sacrifici?...

La tasca no és fàcil; durant molts anys s'ha perdut un temps preciós en lluites personalíssimes que corromperen el vertader esperit de nostra volguda associació, i aquest esperit corrupte hi ha qui té interès en servir-lo. Més, malgrat tot, ens sentim optimistes i esperançats; la potència intel·lectual i moral que el nostre poble, a compàs de la Humanitat tota, dedica a millorar-se, farà que la nostra joventut senti el neguit de l'ideal i els fills dels que són i dels que foren compliran el seu deure defensant la llibertat individual i col·lectiva, que tan aimaren i tan aferrissadament defensaren els nostres avant passats.

Davant la bondat i abnegació dels que foren; davant la perseverància dels que avui tan merescudament homenatgem; després d'amidar la petitesa d'ànima dels que hem trobat la tasca ja començada, no podem més que descobrir-nos amb respecte davant dels presents i gravar en el fons del nostre cor la memòria dels que ja no hi són, bo i esforçant-nos perquè el gran buit que ells ens deixaren sapiguem omplir-lo, no ja tan sols amb el talent i l'entusiasme que tots ells empraren, sino que també amb tota voluntat i modèstia, que són també un saber i una virtut.

AMIC

inquietud

Publicació quinzenal d'esquerra

Compreula! Llegeu-la! Propagheu-la!

Es de venda a la Parada de Llibres

GURG

La casa de La Unió Liberal

Fot. Bosch

Recordar...

El cervell és l'arxiu on guardem tots els records de fets que ens han impressionat amb més o menys força. Amb tot i la seva petitesa, dintre seu hi cap la remembrança del passat.

Es la condensació misteriosa d'alegries i tristeses, esperances i desenganys dintre de parets invisibles.

Recordar ha d'ésser per l'home un dels goigs més voluptuosos. Les calamitats que hom pugui haver passat es cobreixen d'un to envellutat, com de pell de prèsec madur, en tornar al cap d'anys al nostre pensament. En el film llarguíssim dels records, no hi deu haver estridències. Tot deu ésser suavitat.

Si no arribessim a vells, seria per a nosaltres un turment la manca d'aquest plaer. Quan les forces ens declaren la vaga eterna, encara hi ha quelcom que ens és addicte. Pot fugir tota la vitalitat creadora, però el record de les nostres gestes queda amb nosaltres. Es el gossat de l'orb que ens guiarà pels viaranys inconeguts de l'èxtasi.

Els que ja us heu fet vells en la vida del nostre Casal, forçosament li porten més amor que no pas nosaltres. Sabeu pas a pas tots els sacrificis i abnegacions que ofrenàreu. El vostre baluard va íntimament lligat amb vosaltres i és testimoni mut dels fets més culminants del vostre passat.

Les taules del vostre cafè, aquestes taules de poble, tan criticades, han escoltat amb paciència sacerdotal les vostres il·lusions i els vostres anhels, les explosions d'angúnia pels vostres fracassos, les rialles satisfetes per les vos-

tres victòries i fins i tot els renecs, que en moments de terrible alternativa, haveu llançat damunt d'elles, sense que poguessin fer-les enrogir, perquè estaven escudades en la blancor innocent del seu marbre.

Tota la casa deu tenir, per a vosaltres, records que nosaltres no podem tenir encara, i, per tant, no podem assaborir. Una paret, un recó, una finestreta; les coses més insignificants, us parlen de moltes coses vostres. Us fan recordar... Es per això que l'estimeu; perquè podeu recordar, i els records són, per a vosaltres, un bàlsem que us encofatja a perseverar en el vostre lloc d'honor.

Nosaltres també, quan els anys tennyeixin de blanc els nostres cabells, l'estimarem potser tant com vosaltres aquesta Casa vostra i nostra, perquè, com vosaltres, també hi haurem passat la joventut i el record de joventut ens farà estimar tot allò que ens la feia agradable.

ESCOBAR

La justícia i l'oportunitat d'un homenatge

Es ben cert que les vergassades fereixen de retop el qui les dona, com les opressions serveixen sols perquè el sentiment de llibertat triomfi a la fi.

Res no impulsa tant els pobles a prendre una determinació heròica, com la vexació intolerable, com la humiliació constant, com la punyent ferida rebuda del tirà. Per mesell que semblí, per indiferent i ben avingut que es mostri, res no revolta tant un poble com la continua bretolada d'un cacic superb.

La Unió Liberal és un exemple viu del que diem. La Unió Liberal fou fundada per gent que estimava la seva llibertat de pensar com un tresor espiritual al qual té dret tot home civilitzat i va aixecar la seva casa i la seva bandera per a oposar-se a la tirania insuportable d'un cacic desfermat.

El cacic és un ésser vil que envileix el poble que el tolera. I el poble liberal de Granollers, ara fa prop de mig segle, va oposar-se al seu enviliment.

Apart tota tendència sectària, el gest dels homes que varen aixecar La Unió Liberal mereix el respecte i l'admiració de tots els qui voldriem que les lluites polítiques en la nostra ciutat fossin combats de nobles idealitats i exemple de ciutadania.

Per aquest motiu creiem que mai podríem trobar una ocasió tan singularment oportuna com la d'ara per a retre un homenatge de fervorosa simpatia a aquells homes que fa poc menys de mig segle bastiren la nostra popular Associació, per a arrecerar el seu cos i el seu esperit de la riuada opressora del clericalisme i el caciquisme — tan ben emmaridats anys ha — que amenaçava la seva existència civil.

Mai com ara, quan és tota Catalunya i tota Espanya les que es redrecen contra els poders irresponsables que han ofegat tothora el nostre sentiment de llibertat i el nostre anhel de ciutadania; mai com ara—diem—per a ofrenar públicament als homes liberals del XIXe segle, el testimoni de la nostra admiració i del nostre agraïment.

Gràcies al seu esforç abnegat i al seu esperit de sacrifici, l'obra fou realitzada i aquest és el mirall que brinden a les joventuts d'ara per a estimular-les a la defensa de les seves llibertats, tan poc respectades, com tampoc ho eren les dels granollers benemèrits fundadors de la nostra casa.

A la justícia de l'homenatge, cal, doncs, afegir-hi la seva oportunitat, en aquesta hora única en que l'esperit liberal del país s'apresta a la lluita per la democràcia, i és necessari tot el braó, tot l'entusiasme i tot el fervor per a vèncer.

Per a vèncer tal com els socis fundadors de La Unió Liberal, davant dels quals ens descobrim, avui, la testa.

E. SARROCA

Als fundadors de La Unió Liberal

Gairebé podria dir que de La Unió Liberal en sóc fill, ja que m'hi portaven els meus pares quan encara no caminava; i així que hi vaig poder anar pels meus propis passos, corriem per la sala a fer enfadar un conserge que no em recordo res més sino que portava barba.

Vaig anar creixent, cridant-me molt l'atenció uns llibres grossos, vermells, que hi havia arrambats dins d'un armari en un departament del cafè, que en deien el saló de *tresillo*. Taules amb copes de *sigalons*, cartes, esclofolles de pinyons, fum i crits; tot això hi havia, barrejat amb els llibres, en aquell saló.

Del teatre, recordo la representació d'*Electra*, d'en Galdós. Molta gent i crits de «Mata'!!, Mata'!!», dirigits a un personatge de l'obra.

Més tard, en el primer pis formàrem un *Coro*. Assajàvem a la claror d'una espelma, perquè no hi havia altre llum. Allí vaig poder fullejar aquells llibres del saló de *tresillo*, que ja els havien canviat de lloc.

Balls, «La Mascota». En Sendra, tocant-se la barba, ens deia que hauríem d'anar-la a fer a Santa Coloma. Allò acabà amb un èxit artístic i un desastre econòmic: «La Generala».

Reforma de la Biblioteca Llum; il·lusions; moltes il·lusions... Una taula llarga; armaris atapeïts de llibres; dibuix, pintura, articles... Llegíem, dibuixàvem, cantàvem i rèiem. Era'm feliços. Després, la devallada. De tota aquell'a munió de companys uns són morts; altres, la prosa del viure i els anys els ha fet tornar solvents i amb mals de cap, que són la condecoració amb que hem de carregar quan s'ens tracta com a homes.

Per tot això estimo jo aquesta entitat. Puc dir que ella m'ha fet tal com sóc. Ella ha estat testimoni de la majoria d'actes de la meua vida, recordant-me els moments més feliços; ella ha crescut

i jo també. Casi podria dir que estem identificats tots dos.

I tot això ho dic a vosaltres, els vells fundadors de La Unió Liberal, que amb

el vostre esforç féreu un escó on poguéis descansar i apagar la meua set de sensibilitat i de cultura.

CUCH

Honor als fundadors de La Unió Liberal!

Sí, companys; siguem-hi tots a honorar els pocs fundadors de La Unió Liberal que avui ens resten, puix que per a ells han d'ésser tots els elogis, ja que el seu esforç mereix bé de l'Associació.

Es un deute que hi teníem amb ells. Fa prop de mig segle que aquests abnegats homes posaren tota la seva bona fe i tot el seu entusiasme a crear l'obra que avui és orgull de Granollers. Ells són els que mereixen el bé de l'Associació. Aquella munió d'homes, integrada per tots els sectors del republicanisme i aimants de la llibertat, sado llats d'humanisme, tingueren clara vida en fundar una col·lectivitat que fos un redós, un baluard contra el reaccionarisme i que temps a venir fos qui determinés la vida futura de la ciutat.

I la seva llavor no fou llançada en terreny erm; la seva ensenya no fou hissada endebades, i per això avui podem contemplar amb joia els fruits de la seva obra.

Seria molt llarg anar desglosant els mèrits obtinguts per La Unió Liberal en la vida ciutadana i la contribució aportada al millorament espiritual de la ciutat: ensenyança lliure diurna i nocturna, les millors companyies teatrals, conferències polítiques i socials, una nodrida biblioteca, i, per sobre de tot,

aqueix caire tan hermós d'ésser un centre de relació i unió entre els individus que sostinguin afinitat en les idees, per a mantenir-les, propagar-les i ajudar-se entre ells.

I és per això, per aquesta tolerància i germanor, que l'obra dels nostres avis s'ha fet esplendorosa i els joves que avui formem en els rengles de La Unió Liberal n'estem joiosos; i per això també que la Junta actual, compenetrada dels sentiments de tots els socis, ha organitzat l'acte que avui es celebrarà en nostra societat a honor dels fundadors, i les planes d'INQUIETUD també s'en fan ressò; i és per això que des d'elles jo vull contribuir-hi amb el meu modest esforç per a palesar la meua admiració a la fortitud d'esperit dels nostres avis i el meu carinyo i amor a la nostra Casa, que cada dia es fa més gran i cada dia pesa més en la vida de la ciutat.

La Unió Liberal ha d'ésser mirall de exemplaritat per a totes les entitats semblants; i per això, per a lograr-ho, tots tenim el deute de contribuir-hi avui que som milers, amb l'entusiasme d'aquells centenars que la fundaren i que avui homenatgem; ells, sols ells, mereixen el bé de l'Associació, puix nosaltres hem trobat el camí ja desbrossat.

Companys fundadors: un fervent admirador vostre us saluda i us ret homenatge de tot cor.

¡Salut als fundadors de l'Associació!
¡Honor als homes abnegats de temperament lliure!

MAGÍ VALLS

Ja anuncieu a INQUIETUD?

La sala d'espectacles i el cafè de La Unió Liberal

Una idea

En convidar-me amablement el Director d'INQUIETUD a col·laborar en aquesta edició extraordinària, amb motiu de festejar els supervivents socis fundadors de La Unió Liberal, recordo perfectament que sots aquest mateix títol vaig escriure un article, deu o dotze anys enrera, i que avui encara el crec de tanta actualitat com llavors que el vaig escriure per a una de les publicacions locals. Em referia a que La Unió Liberal, casa fundada per un aplec d'entusiastes republicans en un temps en que, adalerats, cercaven on poder aplegar-se tots quants sospiraven per idèntiques idees, al mateix temps que per a constituir un baluard on s'hi estrellessin els embats dels que, en possessió d'idees caduques i reaccionàries, no donaven punt de repòs als que *gosaven* oposar-s'hi, de paraula i obra.

Avui ja és un gran casal, susceptible de servir de fonament a la verdadera regeneració moral i material de Granollers. En efecte, compta avui nostra Associació amb seccions benemèrites, aitals com l'Escola per a ambdós sexes, Escola de Música, Grup d'aficionats al teatre, Escola Esperantista, Germandat ben desenrotllada i poderosa, inici d'una Biblioteca, etc.

Aparentment, sembla ja assolida, amb l'existència d'aquestes seccions, tota la potencialitat de la gran associació; més, si tenim en compte les necessitats de la vida moderna i la natural pruija que sent tothom en avançar o quan menys en posar-se al nivell dels actuals progressos socials, veurem com la feina de la nostra Associació, amb tot i ésser ja importantíssima, tot just és embastada.

Tots els socis de La Unió Liberal estan ja convençuts, i n'han donat ja proves alentant les diferents seccions constituïdes, que la cultura, en tots els ordres i activitats personals, és la base més ferma de la prosperitat dels pobles. Doncs, bé: l'Associació ha d'ésser dirigida cap a la supressió de tot el que és supèrfluu i iniciar valentment tota activitat que signifiqui una major il·lustració de tots i cada un dels socis. A aquest objecte, és urgent que per part de la Junta de Govern de la casa es posi en estudi el desenrotllament i aplicació d'un ben meditat *pressupost de cultura*, tot l'extensament possible, amb els mitjans econòmics degudament apreuats per a l'immediata realització dels projectes i envestir decididament la creació d'altres seccions que puguin assimilar-se totes quantes activitats i voluntats puguin néixer del pensament dels associats, o quan menys intensificar i ampliar fins al límit possible d'eficiència les avui ja existents.

Per a la realització d'aquest fi, creiem feina primordial a fer la creació d'un

ample Comitè de Cultura, que podrien compondre elements de la pròpia Junta de Govern i altres elements de l'Associació, qual Comitè estudiés i formulés una ponència que tractés de resoldre els següents punts: creació d'una Escola elemental del treball i orientació professional; creació d'una altra Escola d'educació física, on es conreuessin els esports, sobre tot els de caire educatiu i regeneradors del cos i de l'esperit; i per fi, creació de una Cooperativa de Consum per a us exclusiu dels associats, que proporcionés queviures, robes i quants objectes de vestir necessiten les classes més modestes de la societat.

Per a la consecució d'aitals fins, creiem que fóra convenient que, com a mitjà de propaganda, estudi i propulsió d'aquestes seccions, per part d'una Comissió especial formada per simpatitzants de l'idea, s'estudiés la forma pràctica i el més possiblement econòmic de publicar un Butlletí de l'Associació, qual Butlletí s'hauria de repartir gratuïtament o per ínfim preu a tots els associats, havent de contenir precisament les següents seccions: una primera, dedicada exclusivament al conreu i propaganda de les idees liberals de l'Associació, amb el fi de fer ciutadans conscients, en sos drets i deures polítics i socials; altra secció econòmica, amb el balanç mensual o trimestral dels cabals de l'Associació, altra secció essencialment cultural i pedagògica, portaveu i difondidora de la feina de les escoles de l'Associació, amb publicació de treballs pels propis alumnes de les escoles, per a estimul dels mateixos i exemple per als demés escolars; altra secció teatral, on es donés a conèixer la feina de la pròpia secció i es difondissin les virtuts educatives del teatre, com poderós mitjà d'educació de multituds; altra, responent al treball de l'escola de música i procurant propulsar el seu estudi i especialització; i per fi, altra secció, amena o recreativa, on es podessin esplaïar els entusiasmes del jovent que vol començar a fer armes en la literatura i poesia i on es ressenyessin les festes que de tota mena es donessin en l'Associació.

Creiem que la publicació d'aquest Butlletí seria profitosa per a propagar totes les saludables idees que informen l'esperit de la nostra Associació, posant de relleu àdhuc, pels de casa i de fora de casa, l'importància i grandesa moral i material de la mateixa.

Vagi, doncs, llançada per segona vegada aquesta idea, i perdoni el Director d'INQUIETUD el plat rescalfat que li he servit. Si l'idea és aprofitable, a posar-la en pràctica seguidament, que el temps s'escorra molt depressa i la nostra ciutat va quedant enrera de moltes d'altres poblacions que més i millor es preocupen de la cultura i progrés social.

ALFRED CANAL

Recordança

Recordo que era molt jovenet quan vàreig conèixer Granollers, i recordo, com si fos avui, que La Unió Liberal fou el primer lloc públic que vàreig visitar. La impressió que em produí la nostra Associació fou quelcom gran, que jo llavors no em vaig saber explicar, però que indubtablement marca una trajectòria en la meua vida.

Més tard, quan La Unió Liberal ja fou una perllongació de la meua llar, vingueren a visitar-me uns familiars als qui em vaig proposar complaure'ls el millor possible; i, com és natural, una part del programa no cal pas dir que havia d'ésser la visita a la nostra Associació. I heu-vos ací que tant com els nostres hostes recorrien les diverses dependències de la casa, llur rostre s'anava tornant seriós i semblaven preocupats o admirats de tot quant veien. En preguntar-los què els semblava el què havien vist, em contestaren tots a una: «Hem vist tantes coses realitzades en tan pocs anys, que, senzillament, és admirable, és grandíols; i, per sobre de tot, el més admirable, és l'idea de la unió de tots els liberals en contra del reaccionarisme. Aquesta idea, plasmada en realitat, és el més majestuós i gran de la vostra Associació.»

Aquestes manifestacions, repetides per tots els que visiten el nostre casal, han d'ésser l'orgull més gran de tots quants formem en La Unió Liberal. Aquesta impressió de cosa gran, fou la que em dominà en ma primera visita a la nostra societat.

Han passat els anys; i, a mesura que he anat capacitant-me de la idea mare perquè aquell estol d'homes abnegats bastiren aquest casal avui tan grandíols, on s'hi poden eixoplugar d'una manera ben ample tots els ideals nobles i liberals, m'he anat fent càrrec de la dura tasca portada a terme i de la lluita aferrissada contra tota mena d'enemics, que no eren pas menys que en l'actualitat.

Que La Unió Liberal és una de les obres més grans de la nostra ciutat, no ho podrà pas negar ningú que la conegui; que el seu escalf és necessari a tots els liberals de Granollers, també és cosa manifesta, que en poden donar raó tots els ciutadans que, igual que jo, n'hagin romàs absents per una temporada. Tots els que hem viscut la vida social de la nostra Associació, en trobar-se lluny d'ella han sentit l'enyor de l'esperit de llibertat que en ella regna i que se'n fa tan necessària; per això, quan conversem amb algun dels nostres vells, comprem el seu amor intens a la casa. Si nosaltres, joves, ens apar un allargament de la nostra llar, ¿què han de fer els nostres consocis que l'han gestada, la féren néixer i l'han vista créixer fins arribar a l'esplendor actual? Ells han tingut la virtut

de fer front a tots els embats de la reacció i amb la seva abnegació l'han sostinguda fins avui.

Es per això que també considero la satisfacció que ells sentiran en veure que la seva obra no es malogra, ans bé va acomplint-se el programa que ells concebiren i començaren. Avui, la joventut que puja i que els admira, els retrà un homenatge de carinyo i gratitud, i no dubtin els nostres avis, aquests homes de tremp liberal que s'educaren en l'amor a la llibertat, que aquesta joventut que avui els homenatja sabrà prosseguir la trajectòria empresa en la seva fundació i portada a terme sense desmais.

La festa que avui celebrem, no tan sols deu ésser per a vosaltres, els que hi assistiu, sino que en la mateixa hem de dedicar un record per a aquells vostres companys de lluita que, com vosaltres mateixos, posaren tot l'entusiasme i el seu tot a La Unió Liberal i que l'implacable parca priva que gaudeixin avui dels fruits de l'obra comuna.

Una fraternal salutació als que hi són; i un record de gratitud pels absents.

B. PEDRAGOSA

Suscripció Pro Filla d'En Nakens

Fent-se ressò del crit fet per la premsa d'esquerres de tot Catalunya, INQUIETUD s'honora en obrir una suscripció per a portar l'ajut, que tots els que ens diem esquerristes tenim el deure de contribuir-hi, per a la filla d'aquell home il·lustre que tant lluità en la defensa de classes oprimides. Aquell home digníssim, que, de volguer cooperar amb la brutícia que ja llavors regnava en els poders d'Espanya, hauria obtingut una fortuna immensa, assegurant el pervindre dels seus fills, preferi lluitar per una causa justa, deixant als seus fills, com únic patrimoni, un dels noms més honorats i dignes.

Suma anterior.	25'50 ptes.
Josep Pous	2'— »
Modest Gual	2'— »
Un admirador d'En Nakens	1'— »
Genís Montaner.	1'— »
Miquel Ventura	2'— »
Gabriel Sabatés	1'— »
Esteve Serras.	1'— »
Manuel Fabregat	1'— »
Antoni Guinart	1'— »
Un ciutadà.	2'— »
S. Alva Dormés	1'— »
Ramon Sanz	1'— »
Pere Molins	1'— »
Josep Escobar (pare)	1'— »
P. A.	25'— »
Joan Ruaix	5'— »
J. C.	5'— »
Total.	78'50 ptes.

Segueix oberta la suscripció.

El nom de la Unió Liberal

Poques ciutats i viles de Catalunya poden oferir, com Granollers, un capítol tan interessant de la seva vida, com el que va de 1880 a 1890. Tot just apagats els ecos de la darrera guerra carlina, els menestrals granollerins basteixen el seu Casino i poc després és aixecada la casa del Centre Catòlic. A una casa amb ample esperit de tolerància, era oposat, amb una manca total de talent, un baluard absolutista. El gest de comprensió dels homes liberals de Granollers, trobava de resposta el gest agressiu dels que tot just tornaven de fer la guerra...

En contra d'aquella agressió, va revoltar-se l'esperit liberal dels vilatans granollerins. Homes d'idees radicals i altres d'esperit més conservador, coincidiren en un punt bàsic: en la defensa de la llibertat individual i en l'apoi mutu de tots els que fossin perseguïts per les seves idees. D'ací va néixer La Unió Liberal; és dir, de la unió dels homes liberals de Granollers.

En aquesta avinentesa de retre homenatge als fundadors de la nostra casa — i sempre — ens sembla d'interès que sigui dit i repetit que el nom que porta la nostra Associació és prou clar i expressiu perquè no calgui canviar-lo. Els nostres pares, més bregats que l'actual generació en les lluites pels ideals, tanmateix tenien una visió ben clara de les coses. Sigui la que es vulgui l'evolució que s'esdevingui en les lluites polítiques i socials, sempre, —sempre!— els més alts atributs de l'humanisme seran vinculats en els ideals de llibertat, suprema aspiració de l'home. Sempre la unió dels homes liberals voldrà dir quelcom de ferm i positiu i la seva expressió tindrà una força que no pot tenir cap altre nom, tan sonor com se vulgui, però susceptible als canvis i a les modes passatgeres de la política.

Cal que ho repetim que el mot «liberal», no té res a veure amb la falsificació ni amb la befa que n'han fet molts professionals de la política, i que el nom de La Unió Liberal de Granollers no és el d'un casinet d'amics de tal o qual polític amb cap altra finalitat que guanyar unes eleccions, sigui com sigui. Es quelcom més la nostra casa, i cal que ho sàpiguen ací i a fora. Que ningú no somrigui sornaguerament en oír el nom de La Unió Liberal. Que sàpiguen que és una força efectiva en la vida ciutadana dels granollerins, d'acord amb la concepció que en tingueren els seus fundadors. Que ésser liberal no és pas tan fàcil com a molts

els sembla. Que si individualment no tots els homes es comporten d'acord amb les idees que prediquen, això no minva ni pot minvar l'obra efectiva que per la llibertat ve realitzant l'Associació fa ja vuit llustres.

Repetim-ho: La Unió Liberal és el nom que ha de portar la nostra casa i no cap altre. Perquè, sinó, ni fariem honor als que la fundaren, ni seriem dignes continuadors de la seva obra d'agermanament. A la unió hi caben tots els homes d'esperit liberal, i aquest esperit és tan divers, com ho és la mateixa vida dels homes. D'aquesta unió, d'aquest tracte recíproc, d'aquesta coneixença mutua, d'aquest agermanament en les hores de joia i de dolor, és del que en pot esdevenir una major comprensió i una expansió més eficaç del liberalisme en bé de la humanitat. La lluita entre la llibertat i l'absolutisme sempre dividirà els homes de tota la terra. I per això és precisa aquesta unió, per estar sempre amatents a no caure en les grapes del despotisme; que un dia és en l'aspecte polític, o religiós, o social. Cal que tots els homes reaccionin amb el mateix esperit comprensiu i amb la més gran elevació moral en tots els problemes que la vida diversa ens ofereix. En tots moments i a totes hores hem de saber fer-nos dignes dels nostres passats i de nosaltres mateixos, fent honor a aquest mot de «liberals» que ens atribuïm com cosa consubstancial amb el nostre ésser, i cal que estiguem sempre amatents a emparar i a defensar tots aquells que, per les seves idees, siguin vexats i atropellats. No ens ha de fer por la tirania dels de dalt, ni la dels d'abaix; que la tirania no té lloc fixe. Cada home liberal ha d'armar-se de punta en blanc, com Don Quijote, i ha d'estar sempre amatent per a llançar-se a la brega per la seva amada, si hom la vol atropellar. I tant li ha d'ésser combatre contra l'absolutisme polític o l'intolerància religiosa, que contra el despotisme del capital o la tirania d'un caciquet que, als pobles, és l'encarnació de totes les maldats i de totes les concupiscències.

No; no cal que canviem el nom de La Unió Liberal. El dia que algú ho discuteixi, fem-li veure que no és pas de molta necessitat ni és de cap raó. El que sí és de necessitat, és fer honor a aquest nom en tots els actes de la nostra vida. Siguem tant o quant de radicals; a mi, cap radicalisme no m'espanta; però siguem liberals.

Aquest ha d'ésser l'homenatge de cada dia i de cada hora als que ens en semblen mereixedors, i també l'homenatge als ideals que són la joia del nostre viure.

AMADOR GARRELL

Suscriviu-vos a INQUIETUD

Dos moments de la vida de la Colònia Escolar de La Unió Liberal a la platja de Pineda

PROGRAMA DE LA FESTA D'HOMENATGE

A les dotze:

CONCERT VERMUT en el Cafè, a càrrec del Quintet Majestic, amb assistència dels homenatjats.

A la una de la tarda:

BANQUET D'HONOR ALS FUNDADORS que serà servit a l'Hotel d'Europa.

A dos quarts de cinc:

Festa d'Homenatge i Germanor

Obertura de l'acte.

Exercicis gimnàstics pels alumnes de les Escoles diurnes d'ambdós sexes.

Recital de Poesies pels mateixos escolars.

Salutació, per Jaume Anfruns.

Visita, poesia de Millàs Raurell, per Esteve Clavera, Domènec Gómez i Ramon Piñel.

Les Orenetes, Verdaguer, per la nena Joana Serres.

Amor és vida!, Guimerà, per la nena Maria-Rosa Garrell.

Himne Ibèric, Maragall, pels nens Joan Torres, Josep Ventura i Angel Bassa.

Exercicis de Rítmica i Gimnàstica per un grup de nois i noies de l'Escola diurna, dirigits per Manuel Fabregat.

Recital de Poesies pels alumnes de les classes de nit.

Himne, Llongueres, per Maria Vallverdú.

La Molinera, Estalella, per Lluís Torres.

La vaca cega, Maragall, per Joan Pou.

Secció Esperantista

Kanto de la Luproy (Cant dels Llops), per Enric Costa.

Kanto de la Hundoy (Cant dels gossos), per Jaume Estaper.

Secció de Música

Els nens i nenes de les classes de dia, dirigits pel mestre Aureli Font, cantaran les cançonetes següents:

El mal estudiant

La Guardiola

El Llamíner

La Bironadó

El cavall de cartró

Lectura de treballs i parlaments alusius a l'acte, per varis socis i personalitats invitades expressament per la Junta de govern per al major relleu de la festa.

Nit, a dos quarts de deu:

FUNCIÓ TEATRAL a càrrec del Quadro Escènic de l'Associació, posant-se en escena la comèdia satírica de Santiago Russinyol

LLIBERTAT!...

la qual serà interpretada baix el següent repartiment

Florentina, Rosalia Rovira; *Donya Carme*, Joana Nugué; *La Secretària*, Mercè Font; *El Negre*, Sabes Fusté; *Martinet*, Jacint Riberaigua; *Don Patriciu*, Andreu Soldevila; *El Mestre*, Josep Escobar; *Pere Anton*, Josep Ferrés; *Jepet*, Joan Brossa; *Baldiri*, Antoni Vidal; *L'Alcalde*, Domènec Boè; *El Secretari*, Joan Pou; *El Periodista*, Ramon Garrell; *El Fotògraf*, Antoni Estapé; *L'Exaltat*, Pere Molins; *Menestral primer*, A. S. Menestral segon, A. E.; *Menestral tercer*, J. P.; *Un obrer*, N. N.; *El Negret*, nen Jaume Anfruns; *Homes i nois del poble*

L'obra serà presentada amb decorat nou de Pou i Sunyer

Acabarà la festa amb un **Acte de Concert** pel jove tenor **EN JOAN PUJOL**, qui cantarà les composicions:

Amapola, J. R. Lacalle; *¡Ay, Ay, Ay!*, P. Freire; *L'Emigrant*, A. Vives; *Granadinas*, Barrera; *Amor perdido*, N. Paulis

Pianista acompanyant: **Aureli Font.**

Per tal de donar més relleu a la Festa, queden suspesos els balls ordinaris de tarda i nit.

NOTES

En la impossibilitat de fer-ho constar al peu de la fotografia que publiquem a primera plana, per la seva millor compaginació, aquí fem constar el nom dels socis fundadors de La Unió Liberal que hi apareixen retratats.

Drets, i vistos d'esquerra a dreta, són: Francesc Franch Corrons, Baldomer Ventura Torrents, Ramon Pagès Blanch, Esteve Cortès Terrades, Josep Milà Terrades, Josep Mogas Dalmau, Onofre Castellet Orriols, Jaume Joseph Vilardebò i Esteve Francàs Cuquet.

Assentats, també de dreta a esquerra: Sebastià Fontcuberta Fradera, Miquel Tolón Casademunt, Josep Torrents Planas, Joan Oliveras Illa, Jaume Vinyals Jo, Ramon Canudas Orriols i Josep Bellavista Camillo.

* * *

El banquet a honor dels socis fundadors, es celebrarà a l'Hotel Europa, a la una de la tarda.

El preu del tiquet és de 7 pessetes.

Taller de Construcció de Mobles i Somiers

Fills de Joan Pous

Secció de Fusteria

Taller

Carrer de Barcelona, 108

Exposició i venda

Plaça de Guimerà, 14 i 16

Construcció i Venda de MOBLES

RAMON POUS

Plaça Capità Ostàriz, 1

Visitar aquesta casa, és comprar
Garantia en els treballs d'encàrrec

* * *

En havent dinat, als assistents al banquet el cafè els serà servit en llur propi estatge social.

* * *

La Junta de govern de La Unió Liberal ha convidat, per a assistir al banquet i a tots els actes a honor dels fundadors, tots els socis i llurs familiars.

* * *

En la festa d'homenatge i germanor, que es celebrarà a la sala teatre a dos quarts de cinc de la tarda, ultra els alumnes de les diferents seccions d'ensenyament i varis socis, han promès prendre-hi part significades personalitats del liberalisme de Barcelona, a les quals s'ha convidat expressament.

* * *

D'aquest número d'INQUIETUD, que serà el millor recordatori de l'Homenatge als Fundadors de La Unió Liberal, se n'ha fet una tirada triplicada i es ven al preu de 40 cèntims l'exemplar.

* * *

Expressament, i com a record de la festa d'homenatge, s'han fet uns pergamins a nom de cada un dels socis fundadors, els quals els seran lliurats per les nenes de l'escola.

* * *

La Junta de La Unió Liberal sabem que ha circulat lletres de convit per a assistir a la Festa d'Homenatge als granollerins absents de nostra ciutat que foren socis fundadors de l'Associació.

* * *

Enduts del nostre desig de contribuir a la festa d'homenatge que celebra La Unió Liberal a honor dels seus fundadors, INQUIETUD deixà de publicar-se dissabte passat perquè la festa projectada per a l'endemà va haver d'ésser ajornada per causa de l'estat d'intranquil·litat produït per les vagues en diverses poblacions de Catalunya i de tot Espanya.

Ja anuncieu a INQUIETUD?

Imp. Garrell : Clavé, 25 : Telèfon 23 : Granollers

SABATERIA ROMANÓ

Especialitat en
Calçat a mida

Miquel Ventura

GRANOLLERS

Plaça Constitució, 30

ANIS BARNET

Fàbrica d'Anissats i Licors

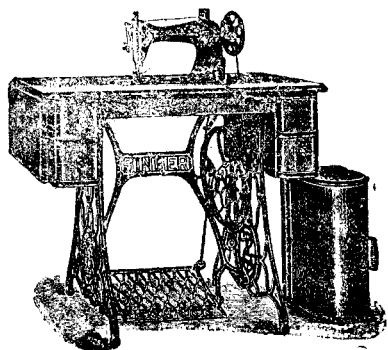
ANDREU CROS

Successor de Vidua Barnet

Especialitat: «Licor del Cura»

Plaça Bestiar, 17

GRANOLLERS

MÀQUINES SINGER

per a cosir, brodar i sargir

Vendes al comptat i a plaços des de 3'50 pts. setmanals

Reparacions de tota classe * Venda d'Agulles, Oli, Peces i Accessoris
Ensenyament gratuït als compradors d'una màquina, de brodar, tallar i sargir

EXPOSICIÓ I VENDA

M. IGLESIAS

Plaça del Bestiar, 15 ◆ GRANOLLERS ◆ Plaça de les Olles, 14

RÓTULS CRISTALL

Papers de fantasia

Especialitat

en imitacions de
marbre i fusta

Miquel Soto

PINTOR DECORADOR

PREUS ECONÓMICS

▼ Carrer de Girona, 96

GRANOLLERS

Confiteria
Patisserie
Queviures

LA PALMA

BAR

Café Exprés

Especialitat en pastes per al Te * Extens ▲ Sandwichs * Sodes * Xampanys i Vins
assortit en bosses i caps de luxe per a regal ▼ **GRAN ASSORTIT EN PANALLETS**

Successors de Quirse Masana

Doctor Robert, 11 i 13

GRANOLLERS

Pompes Fúnebres "La Victoria", S. A.

Aquesta Empresa s'encarrega de tota classe de serveis funeraris, ajustant-se a les disposicions senyalades per la Llei de Sanitat

Tots els serveis són realitzats amb tota cura i promptitud i a preus més reduïts que no en cap altra funerària

Te a disposició del públic varis Autos Cotxes fúnebres marca «Hispano» per al trasllat de restes mortals

Extens assortit de Corones

Pensaments * Cintes * Creus * Angels i altres objectes funeraris

Servei Permanent

Carrer de Barcelona, 30 ◆

Telèfon 115 ◆

GRANOLLERS

**Demaneu sempre
Sempre!...**

Cervesa Damm

Orange Crush

Ah...!

i Gaseoses CLOTET

GRANOLLERS

Plaça Guimerà, 20 : Telèf. 74

Vda. de Joan Montaña

Anís La Perla del Vallès

ALCOHOLS

ANISSATS

LICORS

J. Montaña, 72 : Telèf. 53 : Granollers

LA DONA ELEGANT

vesteix a l'acreditada

CASA MONTAÑA

Plaça Constitució, 36

Crespons: Llanes

Sueters de Seda

i totes les

Novetats per a la present temporada